

РЕШЕНИЕ

на Постоянната комисия по педагогически науки и социални дейности за резултатите от извършеното оценяване по процедура за **програмна акредитация на професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по....**, област на висше образование 1 Педагогически науки, в **Шуменски университет „Еп. Константин Преславски“**

1. Хронология на процедурата:

Процедурата за програмна акредитация на **професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по.... в Шуменски университет „Еп. Константин Преславски“ (ШУ)** е открита на заседание на Постоянната комисия по педагогически науки и социални дейности на 22.07.2019 г. (Протокол № 16) по искане на висшето училище (вх. № 566/05.07.2019 г.). С цел оптимизиране на процедурата ПК разпредели в три групи образователно-квалификационните степени в отделните основни звена на университета, съобразно спецификата им. Експертните групи (ЕГ) и наблюдаващите процедурата са определени с решения на Акредитационния съвет на НАОА от 27.02.2020 г. (Протокол № 04) както следва: **1) ЕГ**, която посети **Педагогически факултет (ПФ)**: доц. д-р Владислав Господинов – СУ „Св. Климент Охридски“ – ръководител на ЕГ; доц. д-р Марина Теофилова – ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, доц. д-р Ина Владова – НСА „Васил Левски“ и Диана Кацарова – докторант в ПУ „Паисий Хилендарски“ – членове на ЕГ; наблюдаващ процедурата член на ПК: проф. д-р Веска Шошева; **2) ЕГ**, която посети **Факултет по хуманитарни науки (ФХН)**: проф. д-р Радослав Димитров Радев – ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ – ръководител на ЕГ; проф. д-р Цонка Каснакова-Иванова – Тракийски университет – Стара Загора и д Ивелина Темелкова – студент в СУ „Св. Климент Охридски“ – членове на ЕГ; наблюдаващ процедурата член на ПК: проф. д-р Даниела Йорданова; **3) ЕГ**, която посети **Факултет по математика и информатика (ФМИ) и Факултет по природни науки (ФПН)**: проф. д-р Розалия Кузманова – Карталова – ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ – ръководител на ЕГ; проф. д-р Веска Шивачева – Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, Бургас, доц. д-р Пламенка Христова – РУ „Ангел Кънчев“, доц. д-р Ася Асенова – СУ „Св. Климент Охридски“ и Криста Механджийска – докторант в ЮЗУ „Неофит Рилски“ – членове на ЕГ; наблюдаващ процедурата от ПК – г-жа Нели Петрова.

Посещението на първите две експертни групи в оценяваната институция е осъществено в периода **05-06.10.2020 г.** Третата група осъществи проверка чрез срещи в дистанционна среда на **30.10.2020 г.** поради въведената в страната епидемиологична обстановка с цел възпрепятстване на разпространението на вируса Covid-19.

На заседания, проведени на 07.12.2020 г. (Протокол № 25), 21.12.2020 г. (Протокол № 27) и 25.01.2021 г. (Протокол № 02), на основание чл. 88 а, ал. 4 от ЗВО и чл. 12, ал. 6, т. 4 от ПДНАОА, членовете на Комисията приеха докладите на експертните групи.

При предходната акредитация професионалното направление (ПН) 1.3. Педагогика на обучението по... Постоянната комисия по педагогически науки дава акредитация с оценка **9,09** и срок на валидност до 08.07.2020 година, като при взетите решения е дала **четири** препоръки, които са *изпълнени* в рамките на определените от НАОА срокове.

Препоръка 1. Да се увеличи студентската мобилност, като се използват в по-голяма степен възможностите за обмен с други университети в страната и Европейското пространство за висше образование. Срок: постоянен, с ежегодно отчитане

През периода на акредитация е увеличен броят и разширен обхватът на сключените международни договори по програма Еразъм+ - от 47 през 2013 на 77 към момента на посещението. В различните факултети динамиката на мобилността на студентите е различна, но за всеки един от наблюдаваните факултети се констатира увеличаване на броя на студентите реализирали мобилност подвустранни договорни отношения и в рамките на секторна програма Еразъм+. За **ФМИ** напр. в периода са реализирани 7 изходящи мобилности, във **ФХН** изходящите мобилности по Еразъм+ са 7, а по двустранни договори с други университети 12. За **ПФ** резултатите показват следното: през предходните години, изходящите мобилности на студенти от **ПФ** са 7 за 2015 г., 7 за 2016 г., 5 за 2017 г. и 9 за 2018 г. През 2017 и 2018 г. има съответно 4 и 7 изходящи мобилности по програма „Еразъм+“ с цел практика. **Препоръката е изпълнена**

Препоръка 2. Да се разшири участието на студенти и докторанти в научни и образователни проекти. Срок: октомври 2017 г.

Включването на студенти и докторанти от професионалното направление 1.3. Педагогика на обучението по... в научни и образователни проекти се осъществява съобразно въведените общи национални и вътрешноуниверситетски правила. За наблюдавания период в ПФ в проекти са включени **292** студенти и **39** докторанти от ПН. От 2014 до 2018 г., студентите са реализирали **общо 510** участия, а докторантите – **103** участия в научноизследователски проекти. Резултатите от научноизследователската дейност на студентите и докторантите се представят в доклади, които се публикуват в различни университетски издания и международни форуми и четения. Проведени са Докторантски четения за годините 2016, 2017, 2018. Броят на студентите и докторантите, участващи в научни проекти и с научни публикации, е нараснал почти два пъти спрямо предишния период на акредитация. Данните свидетелстват за висока реализация на научно-изследователската активност на студентите и докторантите през изминалия период. **Препоръката е изпълнена.**

Препоръка 3. Да се актуализират учебните планове и програми с акцент върху педагогическата практика. Срок: октомври 2015 г.

През 2015 г. учебните планове в ПН 1.3. са актуализирани, като е увеличена педагогическата практическата подготовка на студентите: повишен е хорариумът по „Хоспитиране“ с 10 часа, по „Текуща педагогическа

практика“ с 20 часа, включена е нова дисциплина „Педагогически практикум“. През 2017 г., съобразно *Наредба за държавните изисквания за придобиване на професионална квалификация „учител“*, са приети нови учебни планове, в сила от уч. 2017-2018 г. Промени: увеличен брой часове по „Педагогика“, „Психология“, „Стажантска практика“, увеличен брой избираеми дисциплини (ИД) с педагого-психологическа и дидактическа насоченост, въведени нови задължителни дисциплини (ЗД) – „Приобщаващо образование“ и „Информационни и комуникационни технологии в обучението и работа в дигитална среда“. Увеличен е броят на ИД, свързани с практическата подготовка на студентите като Педагогически практикум, Практикум по информатика, Педагогическо общуване и др. Учебните програми се актуализират на всеки две години, съгласно методическите стандарти и инструкции на ШУ. Разработени и са и се ползват Работна тетрадка по хоспитиране, Дневник на стажантската практика и др. учебни пособия, свързани с практическото обучение на студентите. **Препоръката е изпълнена.**

Препоръка 4. Да се разшири използването на инструментите, предоставени от системата за електронно обучение, с цел подобряване на виртуалната комуникация в образователния процес. Срок: октомври 2015 г.

Разширено е използването на инструментите, предоставени от системата за електронно обучение и е подобрена виртуалната комуникация в образователния процес.

Учебните ресурси на Центъра за електронно обучение (ЦЕО), електронни платформи на проекти по програма Еразъм+,СА обогатени с електронни учебници, научни издания, видеоуроци, видеозаписи на дидактически ситуации и др. Осигурена е възможност за виртуална комуникация между преподаватели и студенти чрез: използване ресурсите на сайта, електронни пощи, социални мрежи и уеб-базирани платформи; осигурено ползване Google for Education. Създадена е платформа за практическо обучение с инструменти за създаване, редактиране, съхранение и разпространение на дидактически материали.

В момента се осъществява цялостно обновяване на хардуер и софтуера с оглед оптимизиране на образователния процес в електронна среда, с основен фокус платформата за обучение. От 25.08.2020 г. е стартирала платформа за обучение в електронна среда на ШУ. **Препоръката е изпълнена.**

При предходната акредитация ПН 1.3. Педагогика на обучението по... в ШУ „Еп. Константин Преславски“ получава следния капацитет: ОКС „бакалавър“ – 1500 студенти, ОКС „магистър“ – 400 студенти, общо – 1900 студенти.

ЕГ направиха проверка на документацията на следните специалности и програми за ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ в Шуменски университет „Еп. Константин Преславски“:

Педагогически факултет:

ОКС „бакалавър“ – редовна и задочна форма на обучение:

1. Педагогика на обучението по музика;

2. Педагогика на обучението по техника и технологии;
3. Педагогика на обучението по изобразително изкуство;
4. Педагогика на обучението по физическо възпитание.

ОКС „магистър” – редовна и задочна форма на обучение:

1. Музикална педагогика;
2. Иновации в технологичното обучение и предприемачество;
3. Педагогика на обучението по визуални изкуства – Дизайн;
4. Педагогика на обучението по визуални изкуства – Графичен дизайн;
5. Педагогика на обучението по визуални изкуства – Графика и графична комуникация;
6. Педагогика на обучението по визуални изкуства – Живопис;
7. Физическо възпитание и спорт в училище.

Факултет по хуманитарни науки:

ОКС „бакалавър“ – редовна и задочна форма на обучение:

1. Педагогика на обучението по история;
2. Педагогика на обучението по история и география¹;
3. Педагогика на обучението по български език и история;
4. Педагогика на обучението по български език и руски език.

ОКС „магистър“ – редовна и задочна форма на обучение:

1. Краезнание;
2. Чуждоезиково обучение (английски език)*.

Факултет по математика и информатика:

ОКС „бакалавър” – редовна и задочна форма на обучение:

1. Педагогика на обучението по математика и информатика;
2. Математика и информатика;
3. Педагогика на обучението по икономика и математика³;
4. Информационни технологии, информатика и математика*;

ОКС „магистър” – редовна и задочна форма на обучение:

1. Педагогика на обучението по математика;
2. Педагогика на обучението по математика и информатика;
3. Педагогика на обучението по информатика и информационни технологии;

Факултет по природни науки:

ОКС „бакалавър” - редовна и задочна форма на обучение:

1. Педагогика на обучението по биология и химия;
2. Педагогика на обучението по биология и физика;
3. Педагогика на обучението по химия и опазване на околната среда;

---

¹ Специалност „История и география“ е с променено наименование с решение на АС от 30.06.2022 г/Протокол № 16

*Допълнение към заявлението за разкриване на процедурата, НАОА е уведомена с писмо вх. № 722/12.10.2020 г.

³ Специалност „Икономика и математика“ е с променено наименование с решение на АС от 30.06.2022 г/Протокол № 16

4. Педагогика на обучението по география и биология;
5. Биология и химия;
6. Биология и физика;
7. География и биология;
8. Педагогика на обучението по природни науки*;

ОКС „магистър” - редовна и задочна форма на обучение:

1. Методология на обучението по химия и опазване на околната среда;
2. Дидактика на биологията и здравното образование;
3. География и интерактивно образование.

2. Констатации и оценки за изпълнението на критериите за програмна акредитация на професионално направление в съответствие със стандартите и насоките за осигуряване на качеството в европейското пространство за висше образование /ESG/ - част 1 /1-10/ и по смисъла на чл. 78, ал. 3 от ЗВО /Таблица 4/⁵:

Въз основа на изводите в доклада на експертната група Постоянната комисия направи следните констатации и оценки за изпълнението на критериалната система:

Констатации за изпълнение на критерий 1.1. в съответствие със стандарт 1 от ESG - част 1 /1-10/: „При извършване на обучение в професионалното направление се поддържа и развива политика за осигуряване на качеството, която се оповестява и е част от стратегическото

Обучението в ПН 1.3. в ШУ се позовава на *Политика по качеството на ШУ „Еп. К. Преславски“*, насочена към реализиране мисията и изпълнението на стратегическите цели на университета: да играе ключова роля в българското образователно, научно и културно пространство като прилага съвременни академични стандарти, нови информационни и комуникационни технологии; да подпомага и стимулира иновационното мислене, да провежда активна научноизследователска дейност в полза на бизнеса и обществото. *Политиката по качеството на ШУ* е отразена в *Стратегия за развитие на ШУ „Еп. К. Преславски“* (2016-2025г.), която откроява мисията, визията, стратегическата цел и основните приоритети на институцията и в *Система за наблюдение, оценяване, поддържане и управление на качеството на обучението и на академичния състав*, съгласно чл. 6, ал. 4 от ЗВО, която отразява целите, задачите, принципите и подходите на *Политиката по качеството*. В ПН 1.3. на ШУ се подготвят кадри, съобразно визията за развитие на ШУ, а именно: „силен и творчески ориентиран широкопрофилен университет, ключов фактор за изграждане на общество на знанието в региона на Североизточна България и в страната като цяло, съчетаващ добрите практики в европейското образователно пространство с най-добрите традиции на българската образователна система“. В *Стратегия за*

---

*Допълнение към заявлението за разкриване на процедурата, НАОА е уведомена с писмо вх. № 722/12.10.2020 г.

⁵ Оценяването се извършва съгласно приетите от Акредитационния съвет Методика за оценяване по критериалната система на НАОА и Правила за гласуване на процедури за акредитация и за оценяване на проекти.

развитие на академичния състав на ШУ (2019-2021г.) е изложена визията за обезпечаване на образователния процес на студентите и докторантите във всяко ПН на ШУ с висококвалифициран и мотивиран за кариерно израстване преподавателски състав. *Политиката по качеството*, мисията и визията за развитие на ШУ са публично оповестени на сайта Университета.

Мисията, визията, целите и приоритетите за развитие на ШУ намират конкретни измерения в *Стратегия за развитие на професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... в ШУ (2019-2025г.)*, където са дефинирани състоянието и основните насоки за развитие на ПН 1.3. Основна цел на ПН 1.3. в ШУ е: да подготвя висококвалифицирани преподаватели, които притежават знания, умения, лични и професионални компетентности, способност и стремеж към непрекъснато самоусъвършенстване и самообразование.

В ШУ има създадена, официално приета и действаща цялостна Система за наблюдение, оценяване, поддържане и управление на качеството на образованието и академичния състав (СНОПУКОАС), която е част от стратегическото управление на университета и обхваща всички сфери от дейността на ВУ, вкл. образователния процес във всички образователни степени. В приетата на АС Система за наблюдение, оценяване, поддържане и управление на качеството на обучението са определени органите за управление на качеството и техните отговорности, принципите и критериите за оценка на качеството на образованието, конкретните индикатори за сравнимост на резултатите, процедурите и методологията за наблюдение и оценка, мотивация за поддържане на качеството, рисковете в системата. СНОПУКОАС в ШУ се наблюдава, контролира, развива и усъвършенства последователно, перманентно и с участието на външните и вътрешните заинтересовани страни. За реализиране на академичните цели за подготовка на висококвалифицирани педагогически кадри, СНОПУКОАС осъществява контролна, мониторингова и развиваща функция, съобразена със спецификите на ПН 1.3., видно от представените документи по управление на качеството, свързани с одити, атестации, оценки, анкетиране, работни програми по качеството, отчети и др. във **ФМИ, ФПН, ФХН и ПФ**. Функционалността на СНОПУКОАС е публично оповестена на сайта на ШУ в специално обособена рубрика за качеството и е достъпна за всички.

Процесуалността на СНОПУКОАС е конкретизирана в *Наръчник по качеството на образованието (НКО)*, където са определени взаимодействията на различните нива на управление на качеството на образованието във ВУ. В ШУ действат и други основни документи, свързани с осигуряване на качеството в ШУ: *Правилници за управление и процедури по качеството; Работни инструкции по качеството; Записи по качеството; Оперативни документи* (планове, графици, списъци, формуляри и др.); *Работна програма за управление на качеството*. Документите са достъпни на сайта на Университета и във вътрешна мрежа. За усъвършенстването на СНОПУКОАС от 2011 г. ежегодно се разработва вътрешноуниверситетски проект за повишаване качеството на образованието и академическия състав, насочен към теоретически,

методологически и практически проблеми от управлението на качеството.

За реализиране дейностите за наблюдение, оценяване, поддържане и управление на качеството на образованието е създадена *Университетска комисия по качеството на образованието (УККО)*, утвърдена от АС, чиято дейност се наблюдава от зам.-ректор и се ръководи от председател. В състава на комисията се включват: зам.-декани на факултетите, зам.-директори на колеж, департамент, началници на учебен отдел; представители на Студентски съвет, водещи преподаватели, длъжностни лица и потребители на кадри. *Работната програма за качеството на образованието се приема всяка година*, като се отчитат резултатите от предходния период. УККО реализира дейността си по *Правилник за устройството и дейността на университетската комисия за оценяване и поддържане на качеството на обучение и академичния състав*.

Дейностите в областта на качеството на образованието се подпомагат от **Център по качеството на образованието (ЦКО)**, съобразно *Правилник за устройството и дейността на Центъра по качеството на образованието на ШУ*, който осигурява информационно и административно дейностите по функционирането на СНОПУКОАС и подпомага оперативно дейността на УККО, на Университетската комисия по акредитация, на Комисиите по качеството и акредитацията на основните структурни звена.

Факултетските комисии по качество на образованието на **ФМИ, ФПН, ФХН и ПФ** са изградени в съответствие с приетите принципи на СНОПУКОАС и отразяват спецификите на факултетите. Тези комисии работят по *Работни програми по качеството на образованието* и осъществяват регулярен мониторинг на обучението в ПН.1.3., като **два пъти** годишно (в началото на всеки семестър) се проверява готовността за провеждане на обучение по съответните специалности. През 2015 г. е направена актуализация на учебните планове в ПН 1.3. във **ФМИ и ФПН** в изпълнение на препоръка на НАОА, свързана с повишаване дела на практическото обучение, а през 2017 г. са приети нови учебни планове по всички специалности в ПН 1.3. във връзка с новата национална нормативна уредба за придобиване на професионална квалификация „учител“. По *Процедура за разкриване на ново професионално направление/нова специалност от регулирана професия, нова магистърска програма и нова докторска програма* през 2018 г. е разкрита нова специалност ОКС „бакалавър“ във **ФМИ** „Икономика и математика“, а през 2019г. две нови специалности ОКС „бакалавър“ - във **ФМИ** „Информационни технологии, информатика и математика“ и във **ФПН** „Педагогика на обучението по природни науки“. По същата процедура е разработен комплектът документи: квалификационна характеристика, учебен план и учебна програма. Учебните програми се актуализират най-малко на две години, съобразно с горепосочената процедура. В сферата на управление на качеството влиза и дейността на университетския **Център за кариерно развитие (ЦКР)**, който реализира информационни, комуникационни, консултантски, посреднически, обучителни и организационни дейности. Ежегодно се проучва студентското и докторантското мнение, мнението на преподавателите, възпитаниците и

потребителите на кадри за качеството на обучение чрез разработени **унифицирани анкетни карти** (АК): *АК за новоприети студенти*, *АК за оценка на обучението по дисциплина*; *АК за завършващи студенти* (за цялостна оценка на обучението по специалността); *АК за завършили студенти* (за проследяване на реализацията им и оценка от позицията на натрупания опит); *АК за проучване на мнението на докторанти*. Във **ФМИ и ФПН** за акредитационния период са анкетирани **158** новоприети студенти, **242** студенти за обучението по конкретна дисциплина, **283** завършващи и **420** завършили студенти, **222** преподаватели по *унифицирана АК* за преподаватели. Анкетирани са и **27** работодатели по отделна АК. В рамките на акредитационния период са подписани **67** договора с базови училища и **36** договора с фирми, предприятия и институции, работа по съвместни проекти (напр. проект „Студентски практики“), където мнението на **ментора** е задължителна част от оценката на дейността; референции и становища по учебната документация. Анкетирани са **263** ментори при провеждането на студентски практики и стажове, както и **86** учители-наставници, потребители на кадри от ПН 1.3. Резултатите от анкетирането са достъпни във вътрешната информационна мрежа **Uninet**, раздел Управление на качеството/Анкетни/Резултати от анкетирането, така също резултатите от анкетните проучвания се разглеждат и анализират на заседания на КС и ФС.

Във **ФХН** за акредитационния период са анкетирани **138** студенти, от които **90** действащи и **48** завършващи. Мнението на преподавателите за обучението по определена дисциплина, на потребителите на кадри също се проучва въз основа на унифицирани и специализирани *Анкетни карти* за преподаватели и потребители на кадри. Анализът на събраните емпирични данни от анкетирането на **19** учители-наставници (по история, български език и литература, география, руски език) показва, че студентите от ПН Педагогика на обучението по... във **ФХН** се справят успешно по време на стажантската практика. Отделни дефицити учителите-наставници маркират в показателите – креативност и инициативност, което би могло да се обясни с липсата на професионален опит и увереност у студентите при провеждане на стажантската практика. Проучено е и мнението на **23** учители в качеството им на **ментори** в проекта „Студентски практики – Фаза 1“. От анкетираните наставници **73,91%** отговарят, че получените в университета знания на студентите са достатъчни за провеждане на практика в реална работна среда и оценяват студентите с максимално висока оценка.

В **ПФ** основен инструмент, чрез който регулярно се проследява качеството, е също стандартното анкетно проучване със студенти, преподаватели и потребители на кадри, което се реализира чрез специализиран софтуер, което редуцира възможността за субективност. През периода 2014 – май 2019 г. професионалното направление е преминало успешно и без констатирани несъответствия през **10** вътрешноинституционални (общи и тематични), реализирани по Инструкцията за провеждане на одити. Одитите се провеждат регулярно по предварително утвърден от Ректора годишен **График за**

провеждане на одит и определените стандарти в ШУ, отчитат се своевременно на различните равнища, по констатираните несъответствия и проблемни места се предприемат коригиращи действия. В одиторските екипи се включват обучени представители на преподавателите, студентите, докторантите. В общия преглед са обследвани: състояние и управление на документооборота, осигуреност на учебния процес с преподавателски състав с необходимия профил и квалификация; актуалност, коректност на учебната документация и съответствието ѝ на утвърдените стандарти; анализирани от КС и ФС проблеми на качеството на образованието и др. Обобщените резултати от институционалните одити и направените препоръки са публикувани във вътрешната информационна мрежа на ШУ.

Отношението на броя на планираните към извършените през последните 5 г. вътрешни одити са 10:10. Не са констатирани несъответствия за ПН 1.3. във **ФМИ**, **ФПН**, **ФП** и **ФХН**. Така също факултетите организират **вътрешни прегледи** по прилагането на СНОПУКОАС по решение на ФККО. Резултатите от одитите, както и от студентското анкетиране, са предмет на обсъждане на КС и ФС. Във **ФМИ** вътрешният преглед се провежда веднъж на семестър. От септември 2014 г. до декември 2019 г. са проведени **11** вътрешни прегледа. Във **ФПН** са проведени **14** вътрешнофакултетски прегледа с различна тематика. През същия акредитационен период в **ПФ** са преминали успешно **129** процедури по атестация на преподаватели от ПН. Част от контрола по качеството е и подготовката на документацията по акредитация и САНК.

В ШУ има ясно изразена политика за осъществяване на взаимовръзка между научните изследвания и обучението, видно от разработения набор от специални документи, свързани с научните изследвания: *Стратегия за развитие на научноизследователската и художественотворческата дейност на ШУ*; *Стратегия за интернационализация* <https://erasmus.shu.bg/>; *Стратегия за прилагане на резултатите от НИХТД в ШУ*, *Стратегия за развитие на академичния състав на ШУ (2019 – 2021)*, *Стратегия за управление на риска*, публикувани във вътрешната мрежа на университета. Стратегиите съдържат стратегически цели и принципи, предложения и конкретни мерки за начините на организация на изследователската дейност, за обуславяне на връзката наука – образование – практика, както и идеи за създаване на гъвкави форми за институционализиране на научните изследвания.

В ШУ е изградена и функционира **научноизследователската инфраструктура**, която позволява включване на преподаватели, докторанти и студенти в изпълнение на научноизследователски проекти; подпомагане и стимулиране на научноизследователската активност на академичния състав; провеждане на периодичен анализ и оценяване на резултатите от научноизследователската дейност; свързване на теорията от учебните дисциплини с практиката в условията на научноизследователска и художественотворческа дейност. За **ПФ** има отразяване на резултати от изследвания и в учебното съдържание, като са актуализирани и в този контекст **156** задължителни, **97** избираеми и **23** факултативни учебни дисциплини,

осигурени и чрез учебници и учебни пособия. В ПН 1.3. във **ФМИ и ФПН** е изградена и функционира ясна научноизследователска инфраструктура с основни функции: включване на преподаватели, докторанти и студенти в изпълнение на научноизследователски проекти; подпомагане и стимулиране на научноизследователската активност на академичния състав, на студенти и докторанти, провеждане на годишно планиране, отчет, анализ и оценяване на резултатите от НИД. Дейността се базира на утвърдени от ВУ документи. Критериите за функционалността на научноизследователската инфраструктура са разнообразни. При оценяването „на входа“ и на „изхода“ е заложен критерий „Приложимост на резултатите в учебния процес“, както и въведената диференцирана *Система за допълнително материално стимулиране по критерии* (актуализира се всяка година), която обхваща цялостната дейност на преподавателския състав. Интегрирането на резултатите от **НИД** в учебния процес се осъществява чрез трансфер в съдържанието на лекционния материал, семинарните, лабораторните и други видове занятия; постоянно актуализиране на тематиката на предлаганите образователни програми и учебни курсове. Издадени са за **ФМИ и ФПН** в ПН 1.3. **121** бр. учебници и учебни помагала за периода 2014-2019 г., които намират приложение в учебния процес. Всяка година в рамките на организирани от ШУ, ФМИ и ФПН научни сесии, научно-методични семинари, кръгли маси, публични лекции и др. преподавателите от ПН 1.3. популяризират своите научни резултати чрез участието си в научни форуми и публични лекции. При НИД в университетските лаборатории се въвеждат нови експериментални методи. Участието на студентите в **НИД** също дава възможност за прилагане на резултатите от научните изследвания в процеса на обучение. Формите на самостоятелна работа, включени в учебните програми, предполагат задължително участие на обучаваните в учебна изследователска дейност. Като резултат се изготвят дипломни работи, реферати, курсови проекти, модели на учебни занятия, които дават възможност за включване на НИД. Разработването на дипломна работа е предпочитан начин за дипломиране на студентите с висок успех, като броят на защитените дипломни работи значително нараства от **22** през 2014 г. до **52** през 2018 г. Включват се представители от практиката при рецензиране на дипломни проекти. Резултатите от участието на студентите в научни проекти са основа за разработка на курсови и дипломни проекти, които се докладват на научни форуми. Регистрираното увеличение на публикациите на студентите и докторантите във ФМИ и ФПН се основава на участието на студенти и докторанти в традиционни научни форуми, организирани от факултетите и осигурените възможности за публикуване: в сборници - от научна конференция МАТТЕХ, от международна научна конференция „Природни науки“; от международна научна конференция Ecology and Environment; от международна научна конференция „Географски науки и образование“; от студентска научна конференция „От атома до космоса“ и др.; в научни списания - Acta Scientifica Naturalis; Acta Pedagogika Naturalis; SocioBrains; Годишник на ШУ, серия С Факултет по математика и информатика.

По проект „Изграждане и устойчиво развитие на докторанти, постдокторанти и млади учени в областта на природните, техническите и математическите науки“ по ОП „Развитие на човешките ресурси“ (2014-2015) е изграден **Център на младия учен**, като на ФТР съвърва на проекта са публикувани учебни и справочни материали, свързани с обучението на докторанти, постдокторанти и млади учени в областта на природните науки, математиката и информатиката. По проект „Модернизиране на Центъра за дистанционно обучение на ШУ чрез въвеждане на съвременни електронни форми на обучение“ по ОП „Развитие на човешките ресурси“ (2012-2014) са разработени учебни ресурси, които са част от изграденото през 2019 г. виртуално хранилище на УБ, достъпни за студентите в разделите на образователните програми на изградената през 2020 г. нова Университетска платформа за обучение в електронна среда.

През последните три години преподавателският колегиум е разработил и е актуализирал учебното съдържание на **156 задължителни, 97 избираеми и 23 факултативни учебни дисциплини**. Общият брой на новите учебници и учебни пособия за разглеждания период, които намират приложение в учебния процес е **252 бр.** Всяка година в рамките на организирани от ШУ и ФХН научни сесии, научно-методични семинари, кръгли маси, публични лекции и др. преподавателите от направлението популяризират своите научни резултати чрез участието си в различни научни форуми и публични лекции

Участието на студентите в научноизследователска дейност също дава възможност за прилагане на резултатите от научните изследвания в процеса на обучение. Преподавателите от ФХН въвеждат студентите в процеса на изследователската работа чрез включването им в научноизследователски групи. През акредитационния период са защитени 188 дипломни работи и магистърски тези на студенти от ПН. Положителна практика е включването на представители от практиката при рецензирането на дипломни проекти.

Констатации за изпълнение на критерий 1.2. в съответствие със стандарт 1 от ESG - част 1 /1-10/: „Управление на качеството на образованието“

В ПН 1.3. има изградена стриктна организация за наблюдение, поддържане, оценяване и контрол на учебния процес и свързаната с него преподавателска дейност чрез СНОПУКОАС. Цикълът на дейност за планиране, реализиране, контрол, оценка и формулиране на цели за следващ академичен период се регламентира в *Наръчник по качеството на образованието* в ШУ. Изпълнява се **Работна годишна програма за управление на качеството на образованието**, чрез която се координират направленията за управление на качеството, както и се провеждат успешни процедури по институционална акредитация и програмна акредитация на ПН и ДП и процедурите по САНК. Следи се образователната политика на ВУ да е адекватна на динамиката на пазара на труда и спецификата на пазара на образователни услуги, както и образователният процес да е в съответствие с добрите практики в националното и европейското образователно пространство. В **Работната програма** се прилага график по анкетиране и

одити. На базата на университетската програма, съобразно спецификата на всяко ОСЗ, работна програма приемат факултетите и катедрите. Ежегодно (м. март) на ниво катедри, факултетите и университетът разработва **Годишен план за дейността на Центъра за кариерно развитие** и ОСЗ по професионалното ориентиране на студентите, който предвижда и дейности за работа с училищата и с потребители на кадри от региона. Дейността по изпълнението му се отчита през м. февруари. Ежегодно се разработва **Годишен план за НИХТД на ниво катедри, ОСЗ и университет**, по утвърден модел, който се актуализира ежегодно и включва дейности по НИХТД на преподавателите, работа със студентите, кариерно израстване на преподавателите, квалификационна дейност, дейност по международно сътрудничество и мобилност, експертна дейност и др. Във **ФМИ и ФПН** ежегодно се разработва **График за обучение на преподавателите и административния персонал във връзка с прилагане на СНОПУКОАС**. Ежегодно (от 2011) се разработва университетски **проект** по качеството на образованието, в рамките на който се проучват различни аспекти от дейността на университета и прилагането на СНОПУКОАС. Резултатите от проекта през последните 4 години се представят на кръгла маса с участието на членовете на УККО, ФККО и институционалните одитори, като се споделят добри практики, открояват се установени проблеми и тенденции. В съответствие с **Процедура за разработване и актуализиране на учебна документация** учебните планове се разглеждат и при необходимост се актуализират. Учебните програми се актуализират през м. септември не по-рядко от веднъж на 2 години. Анкетирането на студентите, докторантите и преподавателите се извършва по график, утвърден в **Работната програма по управление на качеството на образованието**. Броят анкетиранни студенти от **ФМИ и ФПН** за периода 2015-2019 е, както следва: **ФМИ – 100 студенти (41 новоприети, 9 по дисциплина, 50 завършващи), ФПН – 209 студенти (63 новоприети, 58 по дисциплина, 88 завършващи)**.

Отчетът на дейностите в областта на качеството на образованието се представя в **Бюлетин за дейностите по качеството на образованието** на разположение на академичната общност и заинтересованите страни в сайта на ШУ. Раздели по качеството на образованието имат и ОСЗ. През наблюдавания период преподавателите от ПН 1.3. във **ФМИ и ФПН** са участвали в обучения и семинари: **Проведени 9 обучения по СНОПУКОАС във ФМИ през периода 2015 – 2018 г.:** за прилагане на СНОПУКОАС, за провеждане на вътрешен одит, за дейности по кариерното ориентиране и развитие на студенти и докторанти и др. **Проведени 11 обучения по СНОПУКОАС във ФПН през периода 2015 – 2018 г.** Актуалните проблеми на образованието са обект на редица научни форуми, организирани от факултетите, в които вземат участие преподаватели, докторанти и студенти, както и гости от страната и чужбина. Реализирани са **6** университетски проекта по качество на образованието, разработени през периода 2015-2019 г., в които участват и представители на ПН 1.3. от **ФМИ и ФПН**. През периода на оценка не са констатирани

несъответствия във функционирането на СНОПУКОАС относно обучението в ПН 1.3. във **ФМИ и ФПН**. В акредитирания период са изпълнени **5 (пет)** проекта, свързани с управление на качеството на образованието. В съответствие с графика за обучение УКК е организираща **31** обучения по институционалната система за управление на качеството и новата критериална система на НАОА с участието на **142** представители на комисии за подготовка на документация за програмна акредитация. Проведени са **8 обучения** на институционалните одитори във връзка с предстоящи одити и тяхната специфика. В тези обучения са участвали **29 одитори** от професионалното направление. Проведени са и три тематични обучения на УКК, ФКК, служители на ЦКО и ЦКР.

През акредитирания период във **ФХН** функционира и **Регламент за класиране и премиране** на публикации Top 20 с IF и Top 20 с SJR. Във връзка с оптимизацията на учебния процес и използването на иновативни образователни практики е участието на преподаватели от направлението в **3** проекта. Разработени са **общо 60** електронни учебника и учебни помагала. Всеки семестър зам.-деканите по учебната дейност осъществяват контрол за реализирането на учебната заетост и качеството на преподаване от академичния състав в професионалното направление. Отговорниците по качеството и ръководителите на катедри правят периодични проверки. Резултатите се обсъждат на заседания на катедрите.

ПН 1.3. се ръководи от **Етичен кодекс на работещите в ШУ (ЕК)**, приет с решение на АС Протокол № 11 от 23.04.2008 г. и актуализиран от АС Протокол № 12 от 22.07.2016 г., който е разработен в съответствие с утвърдените в европейската и международната общност хуманистични ценности и принципи, както и с принципите за осъществяване на научна дейност, залегнали в основата на **Хартата на европейските учени**. В **ЕК** са представени правила, регулиращи отношенията между учените при съавторство, научно ръководство и менторство; принципите за водене на научни дискусии; етичните правила при публикуване, оценка и рецензиране на научни публикации; спазването от учените на правния ред; отношенията на учения с бизнеса и др. Сигналите и жалбите, свързани с нарушаването на принципите и нормите на **ЕК**, се разглеждат от **Етична комисия**. Правилата и процедурите за разглеждането им са представени в **Правилник за устройството и дейността на Етичната комисия в ШУ**. В **Правилник за устройството и дейността на ШУ и в Правилник за развитие на академичния състав в ШУ** се постулира, че подлежи на дисциплинарно уволнение член на академичния състав, който постави изпитна оценка, без да е проведен изпит, изпита и постави оценка на лице, което няма право да се яви на изпит при него, издаде документ от името на ШУ или негово основно звено, който невярно отразява завършени етапи в обучението на студент, докторант и специализант. За предотвратяване на академични измами и плагиатство в правилниците на университета са посочени конкретни мерки. Във **ФМИ, ФПН, ФХН и ПФ** са приети **Правила за превенция и реакция при**

плагиатство и изпитни измами, които регламентират реда и мерките при плагиатство и изпитни измами от страна на студенти, докторанти, специализанти и функциите на преподаватели и служители на факултета. За разкриване и доказване на плагиатство се ползват софтуерни продукти; при доказано плагиатство или изпитна измама се сигнализира неанонимно ръководителя на катедрата и/или ръководството на факултета и/или Етичната комисия; при доказан случай се носи морална и дисциплинарна отговорност, съгласно *Правилниците и разпоредбите на ШУ, Етичния кодекс на работещите във ШУ, ЗВО и Кодекса на труда*.

За последните пет години в ПН 1.3. не са регистрирани и санкционирани прояви на дискриминация, както и изпитни измами и плагиатство.

Констатации за изпълнение на критерий 2.1. в съответствие със стандарт 2 от ESG - част 1 /1-10/: „ВУ извършва обучение по професионалното направление като прилага процедури за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на учебната документация (квалификационни характеристики, учебни планове и програми и др.) при съдействието на представители на партньорски организации, студенти и други заинтересовани страни“

ШУ извършва обучение по ПН 1.3. като прилага процедури за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на учебната документация (квалификационни характеристики, учебни планове и програми и др.) при съдействието на представители на партньорски организации, студенти и други заинтересовани страни.

Процедурите за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на учебната документация в ПН 1.3. в ШУ са определени в съответствие с утвърдени на институционално равнище нормативни документи като: Правилник за устройството и дейността на ШУ; Правилник за структурата и организацията на процеса на обучение; Система за натрупване и трансфер на кредити за студентите; Правилник за прилагане на системата за натрупване и трансфер на кредити в ШУ и Инструкция за прилагане на системата за натрупване и трансфер на кредити; Процедура за разкриване на ново професионално направление/нова специалност от регулирана професия, нова магистърска програма и нова докторска програма; Процедура за разработване и актуализиране на учебна документация; Инструкция за разработване, коригиране и утвърждаване на учебни планове. Тези документи са видими на сайта на университета.

В ШУ има стандарт за разработване на учебната документация. В съответствие с него учебната документация за всяка специалност в ПН 1.3. включва следните компоненти: квалификационна характеристика, учебен план и учебни програми. Учебната документация на бакалавърските специалности и магистърските програми на ФМИ, ПФ, ФХН и ФПН е изготвена в съответствие със стандарта на университета. Квалификационната характеристика, учебния план и учебните програми съдържат съответни реквизити, съответно: **1. Квалификационна характеристика:** цели и задачи

на специалността, квалификационен стандарт, изисквания за придобиване на образователно-квалификационна степен, възможности за реализация и възможности за допълнителна квалификация. **2. Учебен план:** заглавна страница; списък на всички изучавани дисциплини; избираеми дисциплини; факултативни дисциплини; учебни практики; форми на завършване на обучението и обобщена информация за учебния план; **3. Учебна програма:** извадка от учебния план; анотация на учебната дисциплина; учебно съдържание на дисциплината; литература; форми на самостоятелна работа; семестриален контрол; условия за допускане до изпитна процедура; изпитна процедура; критерии за оценяване на студентите (за теоретичния и/или практическия компонент на изпита); принципи на формиране на крайната оценка и конспект за изпита по учебната дисциплина.

Констатира се, че бакалавърските и магистърските програми в ПН 1.3. са представени в учебна документация, отговаряща напълно на целите и очакваните резултати от обучението в ПН със съответстващи реквизити по общ университетски стандарт. Установи се също, че във ФХН не всички учебни програми са съгласувани с приетия в Шуменския университет нов стандарт за разработване на учебната документация.

Във връзка с актуалната практическа подготовка на студентите в ПН 1.3. на ШУ и образователните програми, по които те се обучават, периодично се проучва и систематизира мнението на потребителите на кадри, като се използват различни форми на взаимодействие: анкетни проучвания, референции и чрез покана за участие в заседания на основните структурни звена от университета на експерти, работодатели, потребители на кадри при разработване на учебна документация; също така по време на дни на кариерата, ден на отворените врати на факултета, срещи по повод публични лекции, представяния на книги и др., както и по време на научни форуми, работа по проекти и др.

Установи се, **че в бакалавърските специалности и магистърските програми в ПН 1.3. на ШУ е спазен хорариумът за практическо обучение според Наредбата за държавните изисквания за придобиване на професионална квалификация „учител“ – хоспитиране - 30 ч., текуща педагогическа ТПП – 30 ч., стажантска практика – 90 ч., общо 150 ч. Констатира се, че делът на практическото обучение в акредитираните факултети е съответно: ПФ - в бакалавърските специалности относителният дял на практическото обучение е 16%. В някои учебни планове (Специалност „Педагогика на обучението по техника и технологии“ и „Педагогика на обучението по музика“ хорариумът на дисциплината хоспитиране е включен в дисциплината Текуща педагогическа практика) от магистърските програми относителният дял на практическото обучение е 7,5%; ФХН – в бакалавърски специалности – делът на практическото обучение е 7,5% и 11,25%; в магистърските програми – 9,3%; ФМИ – 8,35%; ФПН – 9,85%.**

Оценката на резултатите от процеса на обучение по отделните дисциплини от учебните планове и присъждането на кредити в

бакалавърските специалности и магистърските програми от ПН 1.3. Педагогика на обучението по... се осъществява в съответствие с Правилника за структурата и организацията на процеса на обучение в ШУ и според изискванията на Системата за проверка и оценяване на знанията и уменията на студентите. *Според университетския модел на учебна програма*, тя съдържа информация за формите и методите на проверка и оценка по учебната дисциплина. *Основните форми и методи на контрол и оценка*, отразени в учебните програми, са текущ контрол (проверка) върху работата по учебния материал през семестъра и семестриални изпити по изучаваните учебни дисциплини. Правилата за провеждане на семестриалните изпити се изготвят според „Инструкция за оформяне на правила за провеждане на писмен/устен семестриален изпит“. С оглед на тази инструкция всеки преподавател конкретизира критериите за контрол в учебната програма. Резултатите от изпитите се обявяват не по-късно от два дни след приключването им. За всеки успешно положен изпит се присъждат кредити съгласно учебния план.

Студентите от ПН 1.3. завършват обучението си с държавен изпит – писмен/устен изпит или защита на дипломна работа. *Правилата за провеждането на държавни изпити* са съобразени с изискванията на *Правилника* за структурата и организацията на процеса на обучение в ШУ и *Инструкцията* за провеждане на държавни изпити. **Държавният изпит** се организира по правила, които включват следните компоненти: условия за допускане на студентите до държавен изпит; условия за провеждане, процедурата за провеждане, методика и критерии за оценяване на резултатите от изпита и организация и критериите за оценка на държавен изпит чрез защита на дипломна работа – процедура за провеждане, критерии за оценка на дипломната работа, критерии за оценка на защитата на дипломната работа. Изпитните процедури при придобиване на професионална квалификация „учител“ за студентите от ПН включват участие на учител-наставник при формиране на оценката, удостоверяващ провеждането на стажантската практика.

Констатира се, че в ПН 1.3. на ШУ действа оценъчна система на резултатите от обучението по всяка дисциплина и оценъчна процедура за завършване на курса на обучение.

Националният и международният контекст, в който се развива ПН 1.3., се наблюдава и анализира периодично. Според представените данни от ЕГ се установи, че аналогични образователни програми функционират в: АМТИИ – Пловдив, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, НМА „Проф. Панчо Владигеров“, НСА „Васил Левски“, ПУ „Паисий Хилендарски“, РУ „Ангел Кънчев“, СУ „Св. Климент Охридски“, Тракийски университет, Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, Химикотехнологичен и металургичен университет и ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Установи се също така, че аналогични специалности на предлаганите в ПН 1.3. в ШУ има в чужди университети от ЕС и извън него като: Университет у Нишу, Универзитет у Крагујевцу, Сърбия; Universitatea Națională de Arte București, Universitatea de Artă și Design din Cluj-Napoca – Румъния; Lithuanian

University of Educational Studies – Латвия; Amsterdam Academy of the Arts – Холандия; Харвардколидж; Meiji University, Великобритания; „Училище за наука и технологии“, Швеция; Pomeranian University, Слупск; Kazimierz Wielki University, Бидгошч, Полша; Беларуският държавен технологичен университет, Минск, Барановичкият държавен университет, Витебският държавен университет имену П. М. Машерова, Брестският държавен университет имену А.С. Пушкина, Беларус; Брянският държавен университет имену академика И. Г. Петровского; Владимирският държавен университет имену Александра Григорьевича и Николая Григорьевича Столетовых; Новгородският държавен университет имену Ярослава Мудрого; Новокузнецкият институт (филиал) на федералното държавно бюджетно образователно учреждение на висше образование „Кемеровският държавен университет“; ФГБОУ ВПО „Петрозаводският държавен университет“; ФГБОУ ВПО „Карелска държавна педагогическа академия“, Русия; Istanbul Aydin University, Trakya University, Giresun University, Ankara University, Sakarya University, Ataturk University, Duzce University, „Osmaniye Korkut Ata“ University, „Nevsehir Hacı Bektaş Veli“ University, Namik Kemal University, Турция и др.

Констатира се, че подготовката на студентите от акредитираните факултети, ПН 1.3., ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ е сравнима с образованието в страните от Европейския съюз и извън него. Съвместимостта на програмите с образователни програми от други страни е предпоставка за професионална мобилност на студентите, обучавани в специалностите на акредитираните факултети от ПН 1.3. За целта ШУ е сключил 72 международни двустранни договори с чуждестранни висши училища и 77 двустранни договори и партньорства, осигуряващи участието на академичния, административния състав, студентите и докторантите в международна мобилност по програмата Erasmus, като 22 от тези договори са с код Education и са пряко насочени към студентите от ПН 1.3.

В ШУ, респективно в ПН 1.3., съществуват процедури за разработване, наблюдение, анализиране, оценяване и утвърждаване на учебни планове и програми за обучение на студентите. Процедурите са конкретизирани за: разкриване на ново ПН; нова магистърска програма, както и за разработване и актуализиране на учебна документация. На факултетно ниво учебните планове и програми се разглеждат на КС и се внасят за обсъждане и утвърждаване на ФС. Конкретните стъпки за разработване на учебен план са описани в Процедурата за разработване на учебна документация на ШУ. Проектите за учебни планове се презентират и пред потенциални потребители на кадри, които представят своите референции и препоръки. При разкриването на образователна програма, разработването и обновяването на учебна документация, свързана с обучението, се изисква експертната оценка от страна на ректора, зам.-ректора по учебната дейност и образователни политики, началника на учебния отдел. Документите и експертните мнения се разглеждат от Университетската комисия по учебна дейност и

образователни политики. Учебните планове, по които се осъществява обучение в ПН 1.3. се утвърждават от АС на ШУ. Разработването им е в съответствие с *Наредба за държавните изисквания за придобиване на професионална квалификация „учител“*.

Установи се, че учебните дисциплини в бакалавърските специалности и магистърските програми на ПН 1.3. са осигурени с учебни програми, които са съобразени с изискванията на чл. 40 и 41 на ЗВО и със следните нормативни документи: Наредба №21 за прилагане на системата за натрупване и трансфер на кредити, Правилник за структурата и организацията на процеса на обучение в ШУ, Процедура за разработване и актуализиране на учебна документация, Инструкция за прилагане на системата за натрупване и трансфер на кредити, Инструкция за оформяне на учебни програми. Учебната програма се изготвя и актуализира от екипа, осъществяващ обучението по дисциплината, след което се обсъжда и приема от КС и се утвърждава от ФС. Към всяка учебна програма се изготвя Комплект за студента, съгласно ЗВО и според изискването за прозрачност и предварително уведомяване на студента за модулите при изучаване на съответната дисциплина и за дейностите, които ще извършва. Учебните програми се актуализират в резултат от обновяването на националното законодателство, на вътрешната нормативна уредба и по инициатива на съответния преподавател. Установи се, че е направена обосновка за необходимостта и конкурентноспособността на всяка специалност, по която се осъществява обучение в ПН 1.3., като това основно се определя от националното законодателство, вътрешната нормативна уредба на университета, регионални специфики и пазара на труда.

При създаването, реализирането и обновяването на образователния процес в ПН 1.3. на ШУ целенасочено се търси мнението на студенти, работодатели и експерти, на учители наставници, на всички заинтересовани страни. За акредитирания период в ПН 1.3. са актуализирани 2944 учебни документа /2744 учебни програми и 200 учебни плана/ за специалностите в ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“. Съществуват бланки на анкетни карти, както и позоваването на институции (учебни заведения, НПО, фирми и други организации), чиито работодатели са анкетирани или са участвали в анализи на резултатите от обучението, при изготвяне на документация и т.н. Учебните програми се съгласуват с потенциални потребители на кадри от училища, детски градини, социално-педагогически институции, професионални организации, фирми, културни институции и др. **Подадена е следната информация за броя на потребители на кадри и студенти**, които са участвали в разработването и актуализирането на програмите от четирите акредитирани факултета в ПН 1.3: броят на предлаганите и актуализираните учебни програми през последните 5 години в ПФ е 117. В изготвянето и актуализирането им учебни програми са участвали 59 студенти и 48 представителите на бизнеса и професионалните организации, както и 135 учители-наставници; ФХН – 48 представители на бизнеса, 135 учители-наставници 59 студенти и докторанти. За периода са анкетирани 242

студента за качеството на обучение по учебна дисциплина и 283 завършващи студенти; **ФПН и ФМИ** - учебните планове и програми са съгласувани с 48 потенциални потребители на кадри и 135 учители-наставници, а при изготвянето и актуализирането на учебни програми са участвали 59 студенти и докторанти, а чрез анкети е проучено мнението за документацията на 242 студенти за качеството на обучение по учебна дисциплина и 283 завършващи студенти.

Структурата на учебните планове с разпределението на дисциплините, техният хорариум и кредити се изготвя в съответствие с актуални национални и институционални документи като: Правилник за устройството и дейността на ШУ, Правилник за структурата и организацията на процеса на обучение в ШУ, Система за натрупване и трансфер на кредити за студентите, Правилник за прилагане на системата за натрупване и трансфер на кредити в ШУ и Инструкция за прилагане на системата за натрупване и трансфер на кредити, Процедура за разработване и актуализиране на учебна документация, Система за наблюдение, оценяване, поддържане и управление на качеството на обучението и на академичния състав, Наръчник по качеството на образованието, Политика по качеството на ШУ. Тези документи са достъпни на сайта на университета.

В учебните планове на всички специалности от ПН 1.3. в ШУ присъждането на кредити е съобразно с приетата процедура за условията и реда за прилагане на Европейската система за трансфер и натрупване на кредити. Кредитите се определят за предвидената в учебния план студентска заетост и се разпределят по учебни години и семестри. Обучението по учебен план предвижда придобиването на минимум 60 кредита за учебна година/30 кредита за семестър. Кредитите се вписват в учебния план на специалността/магистърската програма, като се разпределят по учебни дисциплини (задължителни, избираеми и факултативни), форми на практическо обучение и държавен изпит/защита на дипломна работа. Предвидените за учебна дисциплина, практическо обучение или държавен изпит/защита на дипломна работа кредити се присъждат след получаване на положителна оценка за усвоени знания и умения. Предвидените в учебния план и присъдени след получаването на положителна оценка кредити се вписват в дипломата за завършена ОКС и в европейското дипломно приложение. В учебните планове на специалностите и магистърските програми се включени учебни дисциплини, съответстващи на профила на специалността и на държавните образователни изисквания. *Броят кредити за придобиване на ОКС „бакалавър“ е не по-малък от 240, като 10 от тях са за успешно издържан държавен изпит или защитена дипломна работа. Броят кредити за придобиване на ОКС „магистър“ след придобита ОКС „бакалавър“ или „магистър“ е не по-малък от 60, като 15 от тях са за държавен изпит или дипломна работа.*

Броят на кредитите за всяка специалност в ПН 1.3. в ШУ е съобразен със ЗВО за присъждането на кредити съобразно получената

образователно-квалификационна степен. Един кредит по учебните планове на специалностите в университета, респективно в ПН 1.3. се присъжда за 30 часа студентска заетост, като делът на аудиторната заетост не е повече от половината. Дисциплината Спорт присъства във всички учебни планове специалностите от ОКС „бакалавър“ с минимален хорариум от 60 ч.

Констатира се, че в учебните планове на специалностите и магистърските програми във ФХН основният дял от кредитите се присъжда за обучение по задължителните дисциплини, доколкото те формират между 65 и 75% от учебната заетост. **Конкретно:** ПФ съотношението между задължителни, избираеми и факултативни учебни дисциплини за ОКС „бакалавър“ са 72%/20%7% , за магистърските програми - 80%/13%7%.; **ФХН** – ОКС „бакалавър“ е 73,2% /, 21,4%/ 5,4%; ОКС „магистър“ на- 74,6%/ , 16,71% и 7,39%;**ФМИ** – ОКС „бакалавър“ 74,60%/19,06%/6,34%, а за програмите в ОКС „магистър“ – 64,24%/22,73%/13,00%; **ФПН** – ОКС „бакалавър“ – 74,00%/22,00%/4,00% и ОКС „магистър“ – 75,46%/17,22%/7,32%. Може да се обобщи, че за акредитирания период делът на избираемите и факултативните дисциплини към момента е увеличил своята тежест и формира 26,8% за ОКС „бакалавър“ и 24,1% за ОКС „магистър“ от дисциплините по учебен план. Констатира се, че в ПФ **факултативните учебни дисциплини, от които студентите могат да избират от учебните планове на бакалавърските специалности и магистърските програми, са малко на брой.**

Установи се, че при съотношението между лекции и упражнения (семинари и практически) за ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ в ПН 1.3 в сравнение с предишния акредитационен период е увеличен делът на практическата подготовка на студентите. Конкретно: ОКС „бакалавър“ в ПФ е средно около 34%:66% (16% и 50%), а за ОКС „магистър“ е сходно. Във **ФХН** часовете, предвидени за лекции и за практически занятия (лабораторни и семинарни) за ОКС „бакалавър“ е: 40% лекции, 60% практически занятия, а за ОКС „магистър“: 56% лекции, 44% практически занятия. Във **ФМИ** съотношението между лекции и упражнения за редовна и задочна форми на обучение при ОКС „бакалавър“ е средно 38,75%/41,30%/19,95%, при ОКС „магистър“ – 47,96%/33,42%/18,62%. Във **ФПН** посоченото съотношение за ОКС „бакалавър“ е средно 38,61%/20,50%/40,89%, а за ОКС „магистър“ - 53,26%/41,41%/5,33%.

Констатации за изпълнение на критерий 3.1. в съответствие със стандарт 3 от ESG - част 1 /1-10/: „Съществува система от правила и дейности, свързани със стимулиране на мотивацията и активната позиция на студентите в процеса на обучение на съответното професионално направление

Учебната документация, свързана с обучението във всички специалности от ПН 1.3. Педагогика на обучението по... в ШУ „Еп. Константин Преславски“ за ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ са разработени съобразно основната нормативна база, заложена в ЗВО, Правилник за устройството и дейността на ШУ, Правилник за структурата и организацията на процеса на

обучение в ШУ, Правилник за прилагане на системата за натрупване и трансфер на кредити в ШУ, Процедура за разработване и актуализиране на учебна документация.

ЕГ установяват, че освен тези документи квалификационните характеристики, учебните планове, както и учебните програми и правила, свързани с процеса на обучение и оценяване постиженията на студентите, обучение и квалификация, са в съответствие на *Националната квалификационна рамка за висше образование и Квалификационната рамка на Европейското пространство за висше образование*. Квалификационните характеристики за ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“, представят позициите и професионалната квалификация на бъдещия педагогически специалист.

Учебната документация за обучение на студентите в професионално направление ПН 1.3. в ШУ „Еп. К. Преславски“ за всички факултети /ФМИ, ФПН, ФХН и ПФ/ се актуализира според приетата в ШУ нормативна база и съгласно разработени методически стандарти под формата на инструкции към СНОПУКОАС. Съществуват и стандартизирани форми за структуриране на документите. Учебната документация се разработва по утвърдени от АС стандарти, публикувани във вътрешната мрежа и на сайта на ШУ.

ШУ синхронизира учебните си планове и програми с такива на други ВУ в страна и чужбина, сред които АМТИИ – Пловдив, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, НМА „Проф. Панчо Владигеров“ – София, НСА „Васил Левски“ – София, СУ „Св. Климент Охридски“ и др., От чуждестранните висши училища с Университет в Ниш, Университет в Крагуевац, Сърбия; Национален университет по изкуство в Букурещ, Университет по изкуство и дизайн в Клуж-Напока, Румъния; Латвийски университет за образователни изследвания – Латвия; Амстердамска академия за изкуства – Холандия; Харвард колеидж и др. /ПФ/- Харвардколеидж, Meiji University, Великобритания, Училище за наука и технологии, Швеция, Pomeranian University, Слупск; Kazimierz Wieliki University, Бидгошч - Полша, Белорусский государственный технологический университет- Минск, Барановичский государственный университет, Витебский государственный университет им. П. М. Машерова, Брестский государственный университет им. А.С. Пушкина, Беларус; Владимирский государственный университет им. Александра Григорьевича и Николая Григорьевича Столетовых, Новгородский государственный университет им. Ярослава Мудрого, Istanbul Aydin University, Trakya University, Giresun University, Ankara University, Sakarya University и др. /ФМИ и ФПН и ФХН/.

Тази информираност на академичния състав свързана с учебни планове и програми на висши училища у нас и в чужбина позволява обновяване и отразяване в учебната документация на постиженията в областта на подготовката на педагогически специалисти, тенденциите за развитие в този план и не на последно място практико-приложните решения конкретно свързани с практическото обучение.

Във факултетите на ШУ „Еп. К. Преславски“ извеждащи обучение в ОКС

„бакалавър” и ОКС „магистър” от ПН1.3 Педагогика на обучението по... е създадена организация и са разработени програми за практическото обучение на студентите . по време на хоспитиране, учебна и стажантска практики,

ЕГ подчертават, че с оглед направената препоръка от ПКПН при НАОА в началото на следакредитационния период (2015), учебните планове на специалностите от ПН 1.3 са актуализирани в посока увеличаване часовете за практическа подготовка на обучаваните студенти. Делът на практическата подготовка се е повишил и на основание изискванията на *Наредба № 2 за държавните изисквания за придобиване на професионална квалификация „учител“* (Обн. - ДВ, бр. 89 от 11.11.2016 г., в сила от учебната 2017/2018 година) и *Наредба за приобщаващото образование* (Обн. - ДВ, бр. 89 от 11.11.2016 г.). Промените намират отражение в приетите през 2017 г. нови и актуализирани учебни планове на специалностите от ПН 1.3.

Във връзка с практическото обучение ФМИ, ФПН, ФХН и ФП имат сключени над 67 договори с образователни институции, като: II ОУ „Д-р П. Берон”, Шумен, III ОУ „Д. Благоев”, Шумен, СУ „Йоан Екзарх Български”, Шумен, СУ „С. Доброплодни”, Шумен, МГ „Д-р П. Берон“, Варна и др. На договорни начала и чрез споразумения се провеждат теренни практики по география, ботаника и зоология, практикуми по климатология и хидрология в институти, обсерватории, резервати, планини, пещери, паркове и др. природни обекти. За разширяването на практическото обучение са осъществени връзки и във с Институт по океанология към БАН, гр. Варна, Хидрометеорологична обсерватория – Шумен, Природен парк „Шуменско плато“, Географски стационар гр. Земен, Върбишка планина, Камчийска планина, устието на р. Камчия и др. Практическото обучение на студентите от специалност Икономика и информатика се подпомага от Учебно-тренировъчна фирма към ЦУТФ на МОН. /ФПН/. ПФ към ШУ има сключени договори с фирми и институции за сътрудничество за съвместна и художественотворческа дейност напр. с: Държавен културен институт „Културен център „Двореца“ – Балчик, ГХГ „Борис Георгиев“ – Варна, ХГ – Добрич, ХГ „Никола Маринов” – Търговище, НЧ „Стилиян Чилингиров – 1963“, Шумен и др.

За повишаване мотивацията на студентите от ПН 1.3 във ПФ във връзка със спецификата на някои от специалностите се създават и възможности за участие в **проблемни групи, общности по интереси, спортни отбори, музикални формации** и други извънаудиторни мероприятия, които допълнително стимулират творческата им активност: Студентска творческа група „СХМЕА“, Студентско иконографско ателие, Академична хорова формация „Проф. Венета Вичева“, Група за народно пеене, Гайдарски състав, Музикална работилница – работа с деца и ученици, Инструментален ансамбъл с участието на флейтисти и китара, Квартет „Абагар“ и др., както и различни спортни отбори: отбор Баскетбол 3x3, отбор Тенис на маса, отбор Джудо, отбор Волейбол, и др. Предоставена им е възможност и за участие в Кръгла маса „Художествено-творческото самоопределение на студентите – бъдещи учители по музика“ (19.12.2014 г.), Кръгла маса на тема: „Социалният

свят във фокуса на творчеството на студенти и докторанти“ (07.11.2018 г.), в различни форми на междуинституционална мобилност и в обучения, организирани от други институции и др.

Във всички факултети се проучва мнението на студентите относно качеството и практическата полезност на обучението чрез анкетиране. Така напр. обобщените резултати от проучено мнение на студентите от **ФХН**, показват, че 76,4% от бакалаврите и 94,44% от магистрите са на мнение, че обучението в ПН 1.3 ги е подготвило за бъдещата професия.

Обобщените резултати от анкетно проучване сред **229** студенти на **Педагогическия факултет**, завършващи специалностите в ОКС „бакалавър” и **54** студенти, завършващи ОКС „магистър“ в ПН 1.3. Педагогика на обучението по... през последните 5 години показват удовлетвореност от завършването на специалността в ШУ. 75,93% от анкетирания са изразили позиция, че учебните програми се припокриват със същността на специалностите и ако кандидатстват сега, отново биха избрали същата специалност /87,04%.

Анкети на новоприети студенти за отчетния период проведени във ФХН, предоставена от Кариерния център на Шуменския университет показва, че 71,18% от анкетирания са посочили на първо място при кандидатстването си специалността, в която се обучават; 78,57% оценяват като много добри и сравнително добри възможностите си за намиране работа по специалността след завършването си, а 48,73% имат много добри първи впечатления от ШУ.

Системно се установяват и анализират мненията на новоприети, обучаващи се и завършващи студенти, относно реализацията и възможностите им за кариерно развитие във всички факултети обучаващи студенти в ПН 1.3. В рамките на акредитационния период са анкетирани и 158 новоприети студенти от във **ФМИ** и **ФПН**, като анализът потвърждава, че 71,18% от тях при кандидатстването си в университета са посочили на първо място специалността, по която се обучава. От анкетирания 60,43% потвърждават, че избраната специалност съответства на личните им интереси и дава добри възможности за реализация.

Информацията, събрана от КЦ на ШУ за отчетния период показва, че във ПФ над 70% от анкетирания новоприети студенти са кандидатствали за специалностите, в които се обучават като първо желание.

Системата за проверка и оценяване на знанията и уменията на студентите (Балово-рейтингова система) и Правилника за прилагане на системата за натрупване и трансфер на кредити. Методите на оценка, принципите и критериите за формиране на оценка, условията за присъждане на кредитите в ПН 1.3. Педагогика на обучението по... в ШУ „Еп. Константин Преславски” са публично оповестени в Комплекта за студента по дисциплината в сайта на Университета в неговата стандартна и мобилна версия. Съществуват ясни правила и процедури за всички форми за завършване, определени като изпит, текуща оценка, заверка. Промени в рамките на утвърдения учебен план се допускат частично (до 10%), във връзка с актуализиране на избираемите дисциплини. Актуализираните планове се

утвърждават от АС през м. март на предходната учебна година за ОКС „бакалавър” и м. април за ОКС „магистър“, и влизат в сила от следващата учебна година. Според Процедурата за разработване на учебна документация, Инструкцията за разработване, коригиране и утвърждаване на учебен план, Правилник за натрупване и трансфер на кредити и Инструкцията за прилагане на системата за натрупване и трансфер на кредити, ШУ предлага условия за функциониране на европейската система за трансфер на кредити за всяка ОКС на ПН 1.3. Педагогика на обучението по...

За осигуряването на възможности за постоянна връзка между преподаватели и студенти, всеки преподавател е на разположение за консултации. Всеки семестър във факултетите, обучаващи студенти от ПН 1.3. Педагогика на обучението по..., се провеждат срещи със студентите за обсъждане на проблеми, свързани с управлението на процеса на обучение и за качеството на образованието. Информация за качеството на обучение по специалностите се събира чрез анкети сред студентите, които дават своето мнение и оценка относно преподаването по отделните дисциплини, относно преподавателите, формите на работа, ползвани от тях, изпитните процедури. Проучването на мнението на студентите се извършва с честота, регламентирана от Системата за наблюдение, оценяване, поддържане и управление на качеството на обучението и на академичния състав във ШУ. Анкетите със завършили студенти се провеждат по електронен път на 3 и 5 години след завършването и се организират от Центъра за кариерно развитие. Резултатите се предоставят на ОСЗ и се отразяват в базите данни за реализацията на студентите. Анкетите за отделните преподаватели са свързани с процедурата по атестиране. Анкетирането се извършва от отговорника по качеството на съответната катедра. Резултатите се докладват на КС и се вземат предвид при определяне на оценката от атестацията на преподавателя

През акредитационния период в процедурите на мониторинг за всяка ОКС от ПН 1.3. Педагогика на обучението по...във всички факултети участват студенти, партньорски организации, експерти, потребители на кадри, които дават референции и препоръки. Докладите-самооценка потвърждават, че учебни планове и учебни програми за ПН 1.3. са съгласувани с 48 потребители на кадри, 135 учители-наставници, 59 студенти и докторанти, 283 абсолвенти. /ФМИ ФПН, ФХН/ Проучване на мнението на потребителите/работодателите е перманентен ангажимент на колегиума на професионалното направление. Освен стандартизираните анкети за работодатели мнението на потребители се проучва и при неконвенционални форми като: Дни на кариерата, Дни на отворените врати, срещи по повод публични лекции, представяния на книги, квалификационни форми за учители, обсъждане на учебна документация, съвместно участие в проекти и др.

В края на Стажантската практика във **ФХН** напр.са анкетирани 86 учители-наставници, които отбелязват, че студентите от ПН 1.3. Педагогика на обучението по... се справят успешно по време на Стажантската практика В

изпитни процедури се включват работодатели и потребители на кадри, като броят им за отделните факултети е различен.

В процедурите на мониторинг за всяка ОКС от ПН и във връзка с повишаване на качеството на образователния процес и неговата ефективност се предвижда активното участие и отчитане на експертното мнение на авторитетни и опитни специалисти, на потребители на кадри и на студенти. Според установената в ШУ процедура, проектите за учебен план се представят пред потенциални потребители на кадри, които представят своите референции и препоръки. Част от инструментариумът за наблюдение, контрол, управление и оценка на качеството на образователния процес в ШУ е анкетирането на студенти, потребители на кадри и преподаватели. Анализът на резултатите от анкетите водят до предприемането на коригиращи действия относно процеса на обучение

ШУ има изградена система за разглеждане и удовлетворяване на студентски искания за усъвършенстване качеството на учебния процес, в това число и на официално постъпили жалби. В *Правилника за устройството и дейността на ШУ* (гл. IV Академична общност, чл. 36) са отразени правата и задълженията на студентите. Има утвърдена процедура за разглеждане на студентските заявления и жалби.

Констатации за изпълнение на критерий 4.1. в съответствие със стандарт 4 от ESG - част 1 /1-10/: „Институцията оповестява публично приетите от нея документи, очертаващи „жизнения цикъл“ на студента: прием в съответно професионално направление, развитие, признаване и дипломиране, както и доказателства за последователното им и прозрачно прилагане“

В ШУ е създадена и функционира система за привличане, прием и адаптация на студенти и докторанти. Конкретните процедури се извършват в съответствие със *ЗВО, Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилниците за приложение на ЗРАСРБ – национален и на ШУ (ППЗРАСРБ и ПРАСШУ), Правилник за устройството и дейността на ШУ, Правилник за структурата и организацията на процеса на обучение в ШУ; Правилниците за прием на студенти след средно образование, както и за прием на студенти след висше образование, Наредбата за натрупване на трансфер на кредити, Системата за натрупване и трансфер на кредити за студентите, Правилник за прилагане на системата за натрупване и трансфер на кредит.* Всички посочени документи са публично оповестени на сайта на ВУ. Представената информация на сайта на ШУ и в Кандидатстудентски справочник се актуализира всяка учебна година, като се оповестява актуална информация относно приема на кандидат-студенти. Тази информация е достъпна и в мобилната версия на сайта. Въведени са индивидуални електронни изпити, за провеждането на които е разработена специална платформа с възможности за обратна връзка и контрол.

Във **ФМИ,ФПН, ФХН и ПФ** се провежда политика на активно сътрудничество с училищата в региона с цел мотивиране на учениците за

продължаване на образованието им в ШУ. Съществуват добри практики по адаптиране на българските и чуждестранните студенти и докторанти, обучавани в ШУ. Прилагат се разнообразни подходи за подпомагане и ускорено адаптиране на студентите и докторантите към новата за тях академична среда. Разработен е информационен документ **Административни услуги**, в който са разписани основните административни услуги, отговорните за тях служители, правното основание и мястото, където се предоставя дадената услуга. Документът е достъпен в сайта на университета. Във факултетите с ПН 1.3. е създадена възможност за информиране на студентите и преподавателите чрез различни комуникационни канали. Използват се възможностите на социалните мрежи Facebook и Twitter и е разработена мобилна версия на сайта. Полезна за студентите е възможността за експертна помощ от катедрените и факултетните „Еразъм+“ координатори, както и от служителите в **Центъра за международно сътрудничество** по отношение на цялостния мониторинг на избраната мобилност. Ежегодно се провеждат и Дни на отворените врати. В правилниците на ШУ са нормативно определени възможностите на студентите да придобиват втора или нова специалност в рамките на обучението по една образователна степен, както и да допълват с допълнителни специализации учебните планове на всяка специалност, а студенти и докторанти да участват в научноизследователската работа на ВУ и да публикуват резултатите си от нея, да имат свободен достъп до спортна и културна дейност. Обучението и интегрирането на студентите в неравностойно положение и със специални образователни потребности е също приоритет на ВУ. В ШУ „Епископ Константин Преславски“ публично са оповестени всички документи, очертаващи **„жизнения цикъл“** на студента и възможностите за реализация.

В ШУ има разработени и приети правилници, съобразени с националните нормативни документи - *Правилник за структурата и организацията на процеса на обучение в ШУ, Правилник за прилагане на системата за натрупване и трансфер на кредити в ШУ, Инструкцията за прилагане на системата за натрупване и трансфер на кредити, Инструкцията за признаване и трансфер на кредити от други висши училища или специалности* и пр. В ШУ съществуват практики за признаване, в съответствие с принципите на **Лисабонската конвенция**, на квалификациите, отнасящи се до висшето образование. Работи се в сътрудничество с мрежата от Национални информационни центрове за академично признаване и мобилност **ENIC-NARIC**. Всички факултети от ПН 1.3. прилагат посочените национални и европейски нормативни документи. Уредени са и процедурите по осъществяване на студентска мобилност с признаване на кредити по изучени дисциплини. В ШУ съществува процедурата по признаване на висше образование и завършени периоди на обучение в чуждестранни висши училища, която се регламентира от *Правилник за признаване на висше образование и завършени периоди на обучение в*

чуждестранни висши училища. Процедурите по признаване е правомощие на АС, който гласува решението на Комисията, провела процедурата по признаване на висшето образование. Признаването на висше образование се извършва в съответствие с придобитата образователно-квалификационна степен.

В ШУ са създадени условия за осъществяване на международна мобилност. Разработена и утвърдена е нормативна база, изградена е административна система и са утвърдени правила за академичното признаване на периоди на обучение и практика в чужбина, свързани с мобилността на студентите в рамките на договорни взаимоотношения с чуждестранни висши училища и европейските програми за образование, обучение, младеж и спорт. Съответните процедури са регламентирани с редица документи: *Правилник за структурата и организацията на процеса на обучение в ШУ, Правилник за признаване на висше образование и завършени периоди на обучение в чуждестранни висши училища, Система за натрупване и трансфер на кредити, Правилник за прилагане на системата за натрупване и трансфер на кредити в ШУ, Инструкция за прилагане на системата за натрупване и трансфер на кредити, Инструкция за признаване и трансфер на кредити от други висши училища или специалности*. Възможностите и изискванията за участие в различни мобилности се основава на **Университетската Харта Еразъм за висше образование**, получена за периода 2014-2020 г. Информационното осигуряване на участието в програма Еразъм+ е публично оповестено на специализираната страница на програмата в сайта на университета.

Академичният състав на ШУ осъществява професионални партньорства и има сключени 77 договори за обмяна на студенти ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ с редица чуждестранни университети. Стратегически университетски партньори в рамките на Програма Еразъм+ за периода 2014 – 2020 г. са 76 университети и организации от 16 страни, сред които са Австрия, Белгия, Германия, Естония, Испания, Литва, Латвия, Нидерландия, Португалия, Румъния, Полша, Словакия, Чехия, Унгария, Северна Македония и Турция. Позитивна е констатацията за увеличаването на Броят на страните партньори се увеличава през периода на акредитация, както и значително нарастват мобилностите, например за периода 2014-2018 г. са реализирани като участия в научни форуми, художественотворчески и спортни прояви в страната и чужбина 200 студентски и докторантски мобилности. За 2020г. ВУ има сключени 72 двустранни договори и споразумения със 71 чуждестранни образователни и културни институции за съвместна образователна и научноизследователска дейност. През периода на акредитация (2014–2019) 43 студенти от ПФ са реализирали изходяща мобилност по програма „Еразъм“ – 32 с цел обучение и 11 с цел практика. Общо 227 студенти от ПН са реализирали участия в изложби, спортни, музикални и арт инициативи, форуми и събития по договори за двустранно сътрудничество с: Университет „Овидий“, гр. Констанца и Национален университет за изкуства, Букурещ, Румъния,

Университет за изящни изкуства „Мимар Синан“, Истанбул, и Университет „Намик Кемал“, Текирдаг, Турция, Факултета по изкуство и дизайн към Университета „Ян Евангелиста Пуркине“ в Усти над Лабем, Чехия и др. За акредитирания период участията на студентите от **ФХН** от направление 1.3. с мобилност по програма Еразъм+ са 7, а изходящите студентски мобилности, свързани с участие в езикови курсове, международни студентски творчески и научни прояви са **12**. Входяща студентска мобилност по Еразъм+ е **1** и **13** студентски мобилности по партньорски отношения. В сравнение с предходния период повишението за **ФХН** е 54%. Два пъти годишно на ниво университет се организират Дни на програма Еразъм+. От 2017 г. се провеждат и седмици на програмата, като всеки ден е отреден за популяризирането ѝ сред студентите и преподавателите. На ниво катедри също се организират информационни срещи на студентите с участници в студентска мобилност.

ШУ е част от авторитетни международни образователни и изследователски мрежи. От 04.07.2003 г. Университетът е член на Европейската асоциация на университетите (EUA) и на Асоциацията на балканските университети (BUA). През м. юни 2016 г. университетът е приет и в Асоциацията на Евразийските университети. На 24.10.2017 г. след подписване на рамков договор с Държавния институт за руски език „А.С. Пушкин“, Шуменският университет стана част от партньорската мрежа на Института, включваща 114 институции от над 50 страни. В рамките на договора е подписано и споразумение за обмен на студенти с цел обучение и практика.

В ШУ са регламентирани правилата за включване на студенти и докторанти в НИД, които са разписани подробно в *Стратегията за развитие на научноизследователската и художественотворческа дейност*. Участието на студенти и докторанти в научноизследователски проекти (НИП) се насърчава активно чрез: участие в научноизследователски групи; участие в научни проекти; самостоятелна научноизследователска дейност чрез подкрепа на студентските научни сесии и форуми; обмяна на опит; международна и национална мобилност; мотивиране и стимулиране за участие в международни проекти и програми. Включването на студенти в НИД и в изпълнението на изследователски проекти в ШУ е гарантирано от *Правилник за устройството и дейността на ШУ* (чл. 36, т.1/2/) и на ОСЗ, *Правилник за организацията и управлението на НИХТД в ШУ*. Участието на студентите в НИП се планира ежегодно в *Годишния план за научноизследователската и художествено-творческата дейност* на катедрите, ОСЗ и университета и се отчита ежегодно в годишните им отчети по НИХТД. През настоящия акредитационен период са осъществени **580 студентски и докторантски участия** в НИП.. В периода 2014-2018 г. и през 2019 г. **студентите** са реализирали общо **501** участия в НИП или **100,2** участия на година. За сравнение през периода 2008-2013 г. реализираните студентски участия в проекти са 49,8 на година. През периода 2014-2018 г. **докторантите** са реализирали общо **79** участия в НИП или **15,8** участия на година. За наблюдавания период в проекти са включени **292** студенти и **39** докторанти от

ПН 1.3. В периода 2014-2018 г. студентите са реализирали **267** участия в **научни форуми** – **241** в страната и **26** в чужбина. Докторантите са презентирали резултатите от своята НИД, като са осъществили общо **90** участия в научни форуми, от които **20** в чужбина. Тези участия са подкрепени експертно от преподавателския състав и финансово от ОСЗ, проектните екипи и Студентския съвет. В сравнение с предходния акредитационен период 2008-2013 г. броят на студентите, участвали в научни форуми през настоящия период 2014-2018 г. е нарастнал в абсолютно изражение от **118** на **250**, което е увеличение **2,12** пъти. Делът на студентите, участвали в научни форуми спрямо общия брой студенти за периода е **6,3**. През 2019 г. студентите са реализирали **31** участия в научни форуми, а докторантите – **27**. За **ФМИ** участията на студенти и докторанти са у нас **99** и **49**, като в чужбина и **7** докторантски. Научни публикации в реферирани и индексирани издания на студенти и докторанти – у нас **40** и **43**, в чужбина – **7** и **17**. Броят на участия в научни форуми у нас на студенти и докторанти – у нас **17** и **25**, в чужбина – **6** и **11**. За **ФПН** - участията в НИП на студенти и докторанти - у нас **80** и **6**; научни публикации в реферирани и индексирани издания – на студенти и докторанти у нас – **13** и **13**. Брой участия в научни форуми на студенти и докторанти – у нас **106** и **21**, в чужбина - **10** и **3**.

За наблюдавания период в **ПФ** в проекти са включени **292** студенти и **39** докторанти от ПН. От 2014 до 2018 г., студентите са реализирали **общо 510** участия, а докторантите – **103** участия в научноизследователски проекти. Само през 2019 г. студентите са реализирали общо **59** участия в **17** научноизследователски проекта, а докторантите – **24** участия в **12** проекта. Приложен е подробен списък на всички студенти и докторанти, участвали в конкретните проекти. Резултатите от научноизследователската дейност на студентите и докторантите се представят на Докторантски четения, организирани **от ПФ** с три издания за периода (2016, 2017, 2018), докладите от които се публикуват в Годишника на ШУ, Форум „Иновации в образованието“, организиран от ПФ с четири издания и др. В ПФ за периода 2014–2019 г. са налице **163** публикации, от които **54** на студенти в ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ и **109** на докторанти. Приложен е списък с пълните библиографски данни на съответните публикации.

Във **ФХН** през петгодишния следакредитационен период студентите са реализирали **общо 41 участия** в научноизследователски проекти, от тях международни **2**, национални **8** и университетски **31**. В научни форуми са участвали **53** студента, от тях в чужбина **5**. Публикациите на студентите за периода са **21**, от които **2** в чужбина. Ежегоден е форумът на Факултета по хуманитарни науки „**Епископ-Константинови четения**“.

В ШУ стриктно се спазват изискванията към съдържанието на издаваните основни документи за образование и квалификация на обучаваните. Този процес е значим за целия „жизнен цикъл“ на студентите – от кандидатстването, приемането, записването за студенти, администриране на студентското положение и полагане на семестриални и държавни изпити,

както и издаването на документи – академични справки, дипломи. В съответствие с чл. 7, ал. 1 от ЗВО и чл. 7, ал. 1 и 2 от Наредба за държавните изисквания към съдържанието на основните документи, издавани от ВУ, ШУ издава към дипломата за висше образование Европейско дипломно приложение. Това става при заявено искане от дипломирани студенти (ЗВО чл. 7, ал. 2; Чл. 80 от ПСОПО в ШУ), обучаващи се по учебни планове след въвеждане на Системата за натрупване и трансфер на кредити. На чуждестранните студенти, докторанти и специализанти след успешно завършен подготвителен курс за специализирана и езикова подготовка по български език се издава свидетелство.

В ШУ е изградена система за събиране на информация за завършили студенти. Тя е отразена в *Системата за наблюдение, оценяване, поддържане и управление на качеството на обучението и академическия състав в ШУ*. Информация за професионалната реализация на завършилите студенти се получава чрез различни източници - анкета за проучване на мнението на завършили студенти, бланка за обратна връзка с дипломирани студенти. Данните за завършилите студенти се събират на две нива: на ниво университет и на ниво основни структурни звена – факултети /колеж и катедри. Разработена е *Методика за провеждане на емпирични социологически изследвания по качеството на образованието и академическия състав в ШУ*. Сред индикаторите за оценка на резултатите от обучението в Системата се утвърждават: нивото на заетост на завършилите, установено чрез анкетни проучвания; нивото на удовлетвореност на работодателите от професионалната компетентност и адаптивност на специалистите, завършили ШУ и ефективно поддържане на Алумни. Създаден е функциониращ инструментариум за набиране на данни за завършили студенти, който е представен в *Наръчника по качеството на образованието*. В рамките на университетски проект РД-05-256/28.02.2012 г. „Мониторинг на студентското мнение за качеството на образованието и академическия състав” е разработен образец на *Анкета за проучване на мнението на завършили студенти*. В ШУ функционира **Център за кариерно развитие**, чиято основна задача е регистрирането на реализацията на завършилите студенти и докторанти. Системата за регистриране включва: анкетиране на завършили студенти за реализацията им и поддържане на регистър на възпитаниците на университета. През 2009 г. в Центъра за кариерно развитие е разработена *Бланка за обратна връзка с дипломирани студенти*, чрез която се получава първоначалната информация за реализацията на завършилите студенти до 6 месеца след семестриалното завършване на образованието им. Анкетирането на завършилите студенти е част от графика на дейностите по изпълнение на *Работните програми по управление на качеството на образованието*.

Констатации за изпълнение на критерий 5.1. в съответствие със стандарт 5 от ESG - част 1 /1-10/: „Институциите имат разработена политика за осигуряване на качествен академичен състав чрез прилагане на прозрачни

процедури като част от стратегията за развитие на професионалното направление“

В ШУ съществуват конкретни и прозрачни процедури, които определят изискванията за осигуряване на квалифициране преподаватели, които осъществяват обучението в ПН 1.3. Те са регламентирани в нормативни документи като Правилник за устройството и дейността на ШУ – чл. 30, Правилник за развитието на академичния състав, Стратегия за развитието на Шуменския университет 2016–2025 – т. V. Кадрова политика, Стратегия за развитие на професионалното направление. Тези документи са публикувани в страницата на университета. Ежегодно се прави преглед на възможностите за кариерно израстване и обявяване на конкурси за нуждите на ПН 1.3., като се съблюдават законовите изисквания. Политиката по развитие на човешките ресурси в ШУ, респективно в акредитираните факултети, е публична и прозрачна.

Установи се, че в края на наблюдавания период ШУ разполага с достатъчно на брой квалифициран преподавателски състав, осигуряващ обучението на студентите от ОКС „бакалавър“ и „магистър“ в ПН 1.3. Разпределението му по факултети е както следва:

ФХН – общо **86** преподаватели, осигуряващи обучението във факултета, от които **83 на първи ОТД и 3 на втори ОТД – 3,4%**. Броят на хабилитираните преподаватели е **54 – 63%** от всички; броят на професорите е **23 – 27%**, а на доцентите **31 – 36%**. **Нехабилитираните преподаватели са 32 – 37,2%** от всички; от 32 нехабилитирани **26 са д-р - 81,2%**.

ПФ – общо **214** преподаватели, от тях **206** преподаватели са на първи ОТД, а **8** на втори ОТД – **3.7%**. От тях броят на **хабилитираните** преподаватели е **121**, съответно **58,41%**. От тях професорите са **41 – с научна степен дн са 12 – 29,3%**, д-р са **27 – 65,6%**, без научна степен **2 – 4,8%**. Доцентите са **80 – с научна степен дн са 2 – 2,5%**, д-р са **78 – 97,5%**, без научна степен са **0 – 0,00%**. Броят на **нехабилитираните** преподаватели е съответно **85 – 41,59%**. От тях гл. ас. д-р са **34 – 47,0 %**, ас. д-р **5 – 5,9%**, ас. са **14 – 16,5%**, старши преподавател д-р **14 – 16,5%**, старши преподавател **18 – 21,2%**, т. е. нехабилитираният състав с ОНС д-р наброява **39 души**. **Хоноруваният** преподавателски състав е от **1** човек.

Общият брой на преподавателите в ПН 1.3. във **ФПН** е **79**. Съответно на първи ОТД работят **75** преподаватели – **94,94%**, а на втори ОТД **4** преподаватели – **5,06%**. Хабилитираните преподаватели са **41 – 51,90%**, докато нехабилитираният състав наброява **38** преподаватели – **48,10%**. **Хабилитираните** преподаватели на I ОТД са **40 – 50,63%**, а на II ОТД **1 – 1,27%**. От всички **38 нехабилитирани** преподаватели **27** са с ОНС „доктор“, което е **71,05%** от общия брой нехабилитирани. **Хоноруваният състав** е от **14** души.

Обучението в специалностите от ПН 1.3. във **ФМИ** се обезпечава **общо от 53** преподаватели: **9 професори – 16,98%**, **21 доценти – 39,62%**, **11 гл. ас. д-р – 20,75%**, **2 асистенти – 3,77%**, **3 старши преподаватели – 5,66%** и **7 преподаватели – 13,21%**, от които **3-ма с ОНС „доктор“ – 42,86%**. **Хабилитираният** преподавателски състав на ТД в направлението наброява **30** преподаватели –

56,60% от общия брой преподаватели, докато **нехабилитираният** е **23 – 43,30%**.

Въз основа на гореизложените данни се констатира, че общият брой на преподавателите, осигуряващ обучението на студентите в бакалавърските и магистърските програми на ПН 1.3. в ШУ е **429, от които 246 хабилитирани (58% от общия брой) и 178 нехабилитирани (42%) от общия брой) – от тях 114 са с ОНС „доктор“ (64% от броя на нехабилитираните). Общият брой на хоноруваните преподаватели в четирите факултета е 15.**

Констатира се, че при подбора на преподавателите и при провеждане на обучението в ПН 1.3. са спазени изискванията на чл. 3 на *Наредбата за държавните изисквания за придобиване на висше образование на ОКС „бакалавър“, „магистър“ и „специалист“*. Лекционните курсове в бакалавърските специалности и магистърските програми в акредитираните факултети се обезпечават от хабилитирани преподаватели на ОТД в съответствие със ЗВО. Лекционните курсове по задължителните и избираемите учебни дисциплини се възлагат на хабилитирани преподаватели, като до 30 на сто от лекционните курсове могат да се възлагат на нехабилитирани преподаватели с образователна и научна степен „доктор“.

Констатира се, че в бакалавърските специалности и магистърските програми на акредитираните факултети в ПН 1.3. преподавателите са със съответстваща на дисциплините квалификация и изследователска активност. Профилиращите дисциплини се водят от преподаватели на първи ОТД. Преподавателите, които обезпечават обучението на бакалаврите и магистрите от ПН 1.3 във всички акредитирани факултети на **първи ОТД са 414, което е 96,5% от академичния състав в ПН. Преподавателите на втори ТД в ПН 1.3. на ШУ съответно са 15, което е 3,55% от всички преподаватели.** В динамиката на преподавателския състав през наблюдавания период се откроява тенденция за увеличаване на процента на хабилитираните преподаватели спрямо нехабилитираните.

Преподавателите в бакалавърските специалности и магистърските програми на акредитираните факултети са със съответстваща на учебните дисциплини квалификация и изследователска активност. Доказателство за научната и професионална компетентност на преподавателите по проблематиката на ПН 1.3. е експертното им участие на национално и международно ниво, в експертни и консултативни звена на институционално и неправителствено равнище. **Количествени данни** са подадени от три факултета – **ФПН и ФМИ** – експертни групи към НАОА (13), в експертни групи и комисии към МОН, МП и ДАЗД (6), като експерти в общински проекти и програми (3), членове на управителни съвети към сдружения и асоциации (2) и др. Значителен е делът на участия на преподавателите от ПФ в експертната дейност. *Подадени са следните данни:* участие в редколегии на научни списания у нас и в чужбина – **414** участия; рецензии на статии за научни списания, учебници и учебни помагала – **416**; рецензии и становища по процедури за ОНС „доктор“ и за заемане на академични длъжности – **341**; провеждане на квалификационни курсове – **78**; експертна дейност за

държавни, общински и обществени институции – **343**; други участия- членства и ръководни позиции в международни и национални научни организации.

Съществува действаща система за атестиране и стимулиране на кариерното развитие на преподавателите в ШУ. На ниво университет тя се регламентира от *Правилник* за атестиране на академичния състав в ШУ, с последна актуализация от 2017 г. На ниво факултет атестирането се осъществява от Атестационна комисия. На всеки 5 години се атестира хабилитираният състав и на всеки 3 години – нехабилитираният състав. Атестирането се извършва въз основа на индивидуални комплексни оценки по три групи критерии: учебно-преподавателска дейност; научноизследователска и/или художествено-творческа дейност; административно-организационна дейност. Атестирането в акредитираните факултети се извършва на четири етапа – информиране на атестирувания за предстоящата процедура, атестиране на ниво катедрен съвет, разглеждане на документите от Атестационна комисия към факултет и утвърждаване на оценката от ФС. При две последователни отрицателни атестации членовете на академическия състав се освобождават от длъжност.

За акредитирания период през процедура по атестиране във факултетите са преминали успешно преподаватели от ПН 1.3. както следва: във ФХН са реализирани общо 129 атестационни процедури на преподаватели. Всички те са получили комплексна положителна оценка; **ФМИ – 36** преподаватели, съответно – 20 хабилитирани и 16 нехабилитирани. Получени са 36 положителни оценки – 100%. Само по показателя научноизследователска дейност са определени 4 добри оценки на нехабилитирани преподаватели, което е 11% от оценките по този показател; **ПФ – 129 преподаватели**, като част от нехабилитираните, съобразно тригодишния период на атестиране, са преминали през процедурата два пъти. Всички са получили положителни оценки; **ФПН – 17** преподаватели, от които 12 хабилитирани и 5 нехабилитирани. Всички са получили комплексна положителна оценка. **Общо за периода са атестирани 311 преподаватели от ПН 1.3.**, които са получили крайна оценка положителна, а това е доказателство за стимулиране на кариерното им развитие.

Стимулирането на професионалната квалификация и кариерното израстване на преподавателите се осъществява и чрез: организиране на курсове за квалификация, пряко финансово подпомагане и чрез механизмите на допълнителното материално стимулиране. Доказателство за това са приетите решения на АС: асистентите на ТД не заплащат такси за обучение в ОНС „доктор” при задочна и самостоятелна форма на докторантура; преподаватели на ОТД в ШУ, отчислени с право на защита, не заплащат първа защита на ОНС „доктор”, ако тя се състои до 4 години; създаден е фонд за подпомагане на преподаватели на първи ОТД в ШУ с финансови средства за публикуване на статии в списания с импакт фактор, които са задължителни при академичното израстване според *Правилник на Фонд за „Подкрепа за издаване на публикации в издания с импакт фактор (IF) и импакт ранг (SJR),*

като функционира Регламент за класиране и премиране на публикации Top 20 с IF и Top 20 с SJR. Кариерното израстване на преподавателския състав е свързано и с обвързване на възнагражденията на им с академичния статус и с постигнатите резултати в учебната, научноизследователската и административно-организационната им дейност в съответствие с щатното разписание и скалата за формиране на основното трудово възнаграждение по категории персонал. **За наблюдавания период във факултетите са налице доказателства за кариерното израстване на преподавателския състав: ФХН** – 32 от общия брой преподаватели 83 са израснали в кариерно отношение. Реализирани са 7 конкурса за главен асистент, 12 за доцент и 13 за професор. 3 преподаватели са придобили ОНС „доктор на науките и 9 – ОНС „доктор“; **във ФМИ** от общо 53 преподаватели са придобили нова академична длъжност съответно: 4 „професор, 7 „доцент“, главен асистент – 5. От всички преподаватели 3 са придобили НС „доктор“, а 12 ОНС „доктор“. **ФПН** – от общо 79 преподаватели 34 са израснали в кариерно отношение. Реализирани са 3 конкурса за главен асистент, 9 за доцент и 10 за професор, 3 преподаватели са придобили НС „доктор на науките и 10 ОНС „доктор“; **ПФ** – 122 от общо 214 преподаватели са израснали в кариерно отношение. Реализирани са 14 конкурса за главен асистент, 41 за доцент и 38 за професор. 7 преподаватели са придобили ОНС „доктор на науките и 52 – ОНС „доктор“.

Предоставени са и възможности за творчески отпуски, специализации и работа в чужбина, регламентирани в *Правилник за отпуск за творческо развитие, специализации и работа в чужбина*. По предоставени данни през наблюдавания период **20 преподаватели** от ПН 1.3. са се възползвали от тази възможност.

В ШУ е разработена система за насърчаване на академичната мобилност в рамките на европейските програми и двустранното сътрудничество. Функционира *Институционална програма за действие по програма Еразъм+*. Към 2019 година ШУ има сключени 76 международни двустранни договори с чуждестранни висши училища и 77 двустранни договори и партньорства от 16 страни, осигуряващи участието на академичния, административния състав, студентите и докторантите в международна мобилност по програмата Erasmus+, като 22 от тези договори са с код за мобилност в област на знание Педагогика 011. Освен по тях преподавателите, студентите и докторантите от ПН 1.3. могат да осъществяват мобилност по 10 договора от област на знание 0511, 0512, 0533, 0531, 0532, 0114, 0521 (природни науки) и 17 договора от област на знание 0541 и 0610 (математика и информатика). Популяризирането на дейностите по програма Еразъм+, които ШУ организира и реализира, се осъществява основно чрез: електронни ресурси; на хартиен носител; информационни срещи и чрез университетския медиен център – Унимедия, който функционира от 2017 г.

По общоуниверситетски критерии за мобилност на преподаватели/служители по програма „Еразъм+“, както и по договори за двустранно сътрудничество се извършва подбор. Преподавателите участват в

два типа мобилност – с цел преподаване и с цел обучение, за което има разработена документация. Участието на преподавателите в международна мобилност се стимулира чрез процедурата по атестиране. в раздел „Учебно-преподавателска дейност“.

Освен по програмата Еразъм + преподавателите от ПН 1.3. осъществяват мобилности, които са свързани с: реализиране на дейности по договори за двустранно сътрудничество; разработване на международни проекти; участие в научни форуми; участия в обучения в чужбина; участия в курсове за обучение по чужд език. Към 2019 г. ШУ поддържа 72 договора за двустранно сътрудничество със 71 чуждестранни университета/организации, като през периода 2015-2019 г. са подписани 29 двустранни споразумения. Конкретно за акредитираните факултети **за периода 2014-2019 г реализираните мобилности на преподаватели** са следните: **ФМИ** – общ брой мобилности за преподаватели по програма „Еразъм+“ е **32**. *От тях 22 с цел преподаване и 10 с цел обучение.* Мобилностите са осъществени в университети в почти всички европейски държави. *От тях 8 са входящи и 24 изходящи.* **По договорите за двустранно сътрудничество за наблюдавания период във ФМИ са осъществени 139** посещения, а 22 са входящи; **ФПН** – общо **90** преподаватели са преминали обучение по чужд език в рамките на ежегодни университетски проекти; Мобилности по програма Еразъм+ - **общ брой 32**. *От тях 30 с цел преподаване и 2 с цел обучение.* От тях са 2 входящи и 30 изходящи мобилности. По договорите за двустранно сътрудничество за наблюдавания период във ФПН са осъществени 171 посещения в почти всички европейски държави и 45 преподавателя от чужди институции са посетили ШУ; **ФХН** – *337 изходящи* мобилности на преподаватели, свързани с участие в международни научни форуми, 5 мобилности, свързани със спортни изяви и 51 мобилности, свързани с художественотворчески прояви. Преподавателска мобилност е реализирана и в рамките на участието на представители на професионалното направление в международни проекти, членства в престижни международни организации, лекторати по двустранни споразумения и др. дейности – общо за периода 80 мобилности. *Входяща* мобилност по програма Еразъм + с цел преподаване са реализирани общо **66** мобилности, от които с цел обучение 7, а с цел преподаване – **59**. Извън програмата се осъществени **174** мобилност; **ПФ** – *изходящите* мобилности за преподаватели са **95** (10-кратно нарастване в сравнение с предходния период По програма Еразъм+ са реализирани общо **18** изходящи преподавателски мобилности и **16** входящи. Във факултета през периода са осъществени **315** преподавателски изходящи международни мобилности **извън** програма „Еразъм+“, средно **52** мобилности за година. **45** чуждестранни преподаватели са били гости на факултета във връзка с участие в научни форуми, изложби и други научноизследователски и художественотворчески мероприятия.

Обобщено по програма Еразъм+ данните показват, че в четирите факултета има 164 участия на преподаватели от ПН 1.3. в мобилност, като 138 е изходящата и 26 - входящата. Т.е, от общ брой преподаватели за ПН 1.3.

429 – 32% от тях са реализирали изходяща мобилност, близо 1/3 от тях. Извън програма Еразъм+ са установени данни за 871 мобилности на преподаватели, свързани с научни, спортни и художественотворчески прояви, от които 652 е изходяща. Т.е. за цялото ПН 1.3. относителният дял на преподавателите, реализирали изходяща мобилност извън програма Еразъм+ спрямо общия им брой (429), е висок – 151,5%. Констатира се също, че в рамките на двустранното сътрудничество са реализирани голям брой мобилности на преподаватели от наблюдаваните факултети – 377, от които 310 е изходяща, а това 72,2% спрямо общия брой на преподавателите в ПН 1.3. в ШУ.

Констатации за изпълнение на критерий 5.2. в съответствие със стандарт 5 от ESG - част 1 /1-10/: „Научноизследователската и художествено-творческата дейност на академичния състав и участието на студентите и докторантите в нея“

Научноизследователската дейност (НИД) на академичния състав на акредитираните факултети в ПН 1.3. е регламентирана в съответствие с утвърдени на национално и институционално равнище нормативни документи като: *Наредба на МОН от ДВ от 16.09.2016 г., Закон за развитие на академичния състав; Правилник за устройството и дейността на ШУ, Правилник за развитието на академичния състав в ШУ, Стратегия за развитие на ШУ (2016 – 2025), Стратегия за развитие на научноизследователската и художествено-творческата дейност на ШУ, Правилник за организацията и управлението на научноизследователската и художественотворческата дейност в ШУ, Система за наблюдение, оценяване, поддържане и управление на качеството на обучение, Система за организация, провеждане, класиране и отчитане на проектите, участващи в конкурса за финансиране от средствата, целево отпуснати от държавния бюджет за НИХТД на ШУ. Методическите стандарти, свързани с организацията на НИХТД в ШУ, са: Инструкция за изработването на план за научноизследователската дейност, Инструкция за изработването на отчет за научноизследователската дейност, Формуляр за експертна оценка на проекти на проекти за научни изследвания или художественотворческа дейност на ШУ и др.* Тези документи са достъпни на сайта на ШУ.

В ШУ има официално приет ред за включване на преподавателите и студентите в изследователска, художественотворческа, изпълнителска и спортна дейност. В университета работи Комисия по научноизследователската и художественотворческата дейност, която координира дейността от основните структурни звена. В съответствие с това всяка година и във връзка с утвърдена *Инструкция за изработване на годишен план за НИХТД* във факултетите и катедрите, свързани с ПН 1.3., се планират всички дейности на НИХТД на академичния състав като участие в научноизследователски и образователни проекти; организиране на конференции, семинари и други научни форуми; на художественотворчески прояви (изложби, концерти и др.), спортни събития; участие на преподаватели, докторанти и студенти в регионални, национални и

международни научни/ художественотворчески /спортни прояви; защита на дисертационни трудове; хабилитации; творчески отпуски за написване на научни трудове; прогнозен брой научни публикации (по типове); прогнозен брой учебници и учебни помагала (на книжен и електронен носител); ръководство на дипломни разработки; ръководство на студентски публикации; експертна дейност; участие във форми за повишаване на квалификацията; ръководство на студентски участия в научни форуми и други образователни и творчески дейности. *Привличането на студенти и докторанти за участие в проектна дейност се осъществява според правилата, описани в методическите стандарти, свързани с организацията на НИХТД в ШУ.* Преподавателите и студентите от ПН 1.3. имат осигурен електронен достъп до различни информационни платформи с възможност за ползване на пълнотекстови бази данни като EBSCO Publishing -Academic Search Complete, European Views of the Americas и др.

Установените данни за конкретното участие на обучаваните студентите от акредитираните факултети в ПН 1.3. в научноизследователска, художественотворческа, изпълнителска и спортна дейност за акредитирания период, е следното: **ФМИ и ФПН – подадените данни са за 277 студенти и докторанти от двата, които са взели участие в международни, национални и вътрешноуниверситетски проекти.** *Общ брой на студентите и докторантите, взели участие в научни форуми във ФМИ и ФПН е 321. Общият брой на участия в научни форуми е 196, от които 30 в чужбина. Общият брой на публикации е 165, от които 81 са в реферирани и индексирани издания, от тях 49 в чужбина. Общ брой обучавани студенти до уч. 2020 г. в двата факултета – 1782; ФХН – студентите са реализирали общо 41 участия в проекти – 2 международни, 8 национални и 31 университетски, както и 58 участия в научни форуми у нас и 5 в чужбина. За периода студентите от направлението във ФХН имат 19 научни публикации в реферирани и индексирани издания и 2 в чужбина, общо 21. Общо обучавани студенти до уч. 2020 г. -722; ПФ – студентите от направлението имат общо 224 научни публикации, като от тях 64 са на чужд език, 40 са в чужбина, 16 са в издания с импакт фактор и импакт ранг, а 52 са в реферирани и индексирани издания във вторични бази данни. Докторантите имат общо 145 публикации, като от тях 38 са на чужд език, 20 са в чужбина, 1 е в издание с импакт фактор и импакт ранг, а 32 са в реферирани и индексирани издания във вторични бази данни. За наблюдавания период са реализирани от студенти 70 участия в проектна дейност и 153 участия в научни форуми. За акредитационния период студентите и докторантите от направлението са участвали общо в 82 изложби, 12 пленера, 100 спортни събития, 138 музикално-сценични прояви, много спектакли, конкурси, фестивали и други прояви. За периода 2014–2020 г. студентите от направлението в ПФ имат 54, а докторантите 108 публикации (общо 162) или средно по 27 публикации на година (по 0,6 на студент). Общо: 369 публикации, от които 17 в издания с импакт фактор, а 84 в реферирани индексирани издания. Общо обучавани студенти 4433.*

Въз основа на изнесените данни за участието на студентите от ПН 1.3. в ШУ в научноизследователска, художественотворческа, изпълнителска и спортна дейност, може да **се констатира**, че спрямо общия брой на всички обучавани в ПН от 2014 г. до учебната 2020/2021 г. - **6 937, относителният дял на участие на един студент в проценти е добър, а именно:** участия в проекти-общо за ПН 388 (5,59 на един студент); участия в научни форуми – общо 407 (5,86 на един); висок е процентът на **публикационната активност на един студент** спрямо общия брой на обучаваните в ПН: общо 408 публикации, т. е **5.88 на един студент, като 2,89 от тях, общо 201 са публикувани в индексирани и реферирани издания.**

Преподавателите от ПН 1.3 в ШУ през акредитирания период участват в активно в проектна дейност – в международни, национални и вътрешноуниверситетски проекти. През наблюдавания период в ПН 1.3. са разработени общо 278 научноизследователски проекта. От тях 9 (3,24%) са международни, 28 (10,07%) са национални, а 241 (86,69%) са вътрешноуниверситетски. **Установените данни** по факултети са следните: **ФМИ** – вътрешноуниверситетски проекти – 353 преподаватели; национални проекти – 98; международни проекти – 68. Общ брой участия в проекти **519** – общ брой преподаватели във факултета – **53**; **ФПН** – вътрешноуниверситетски проекти – **380** преподаватели; национални проекти – **233** преподаватели; международни проекти – **83**. Общ брой участия в проекти **696** – общ брой преподаватели във факултета – **79**; **ФХН** – през наблюдавания период във факултета са разработени общо **162** научноизследователски проекти. От тях **23** са международни. Съответно участията в национални проекти са **790**, а в международни – **95**. Общ брой участия в проекти **875** – общ брой преподаватели във факултета – **83**; **ПФ** – **241** – в университетски проекти, **112** – в национални, **64** участия в международни. Общо **417** участия в проекти – общ брой преподаватели – **214**.

Според установените данни, може да се обобщи, че относителният дял на участието на преподаватели от ПН 1.3. на ШУ за акредитирания период в проектна дейност е висок – **общо 2507 участия, съответно: 70.3% /1764 участия/ във вътрешноуниверситетски проекти, 49% в национални /1233 участия/ и 9.49% /238/ участия в международни; средно на един преподавател от ПН се падат 3.89 проекта /общ брой преподаватели – 429; общ брой проекти 278, общ брой участия 2507/. Темите на проектите са пряко свързани с проблемни сфери на ПН – както в теоретичен, така и в практико-приложен план.**

Преподавателите от ПН 1.3. в ШУ са реализирали висок брой участия в и различни научни форуми – конференции, семинари, кръгли маси и др., в т. ч. художественотворчески и спортни прояви – **общо 2158 участия /ФМИ и ФПН – 925; ФХН – 132 и ПФ - 1101/, средно по 5 участия на преподавател от ПН. През периода 2014-2018 г. академичният състав от ПН 1.3. реализира и експертна дейност като участия в редакционни колегии и редакционните съвети на научни издания у нас и в чужбина – 140; рецензии на статии за научни**

списания, учебници и учебни помагала – 295; рецензии и становища на дисертации за придобиване на ОНС „доктор“ и в конкурси за заемане на академичните длъжности „професор“, „доцент“ и „главен асистент“ – 245. Членове на академичния състав на направление са били ръководители и лектори в 78 квалификационни курса. Преподавателите от направление са членове на международни и национални научни организации, на авторитетни академични мрежи.

Преподавателите в ПН 1.3. в ШУ, обезпечаващи подготовката на студентите в бакалавърските и магистърски програми в ПН, имат активна публикационна дейност, което е доказателство за високата им научноизследователска активност и компетентност за осигуряване на качествена фундаментална, профилираща и практическа педагогическа подготовка по образователните програми от акредитираното направление. Информация за публикационната дейност на преподавателите се съдържа във вътрешната университетска база данни, както и в отчета на всеки атестиран преподавател. Доказателство за публикационната активност на преподавателския състав са предоставените количествени данни от акредитираните факултети, а именно: **ФМИ: общ брой публикации** за периода 2014 г. – 2019 година – **588**; общ брой публикации в реферирани, индексирани и с импакт фактор/ранг издания – 357, от които 209 у нас и 148 в чужбина; **Забелязани са общо 495 цитирания, от които 264 по Web of Science и Scopus**; **ФПН: общ брой публикации за периода 2014 г. – 2019 г. – 973**; общ брой публикации в реферирани, индексирани и с импакт фактор/ранг издания – **585**, от които 220 у нас и 365 в чужбина; **Забелязани са общо 1270 цитирания, от които 965 по Web of Science и Scopus**; **ФХН** – за периода 2014-2018 г. публикационната активност на академичния състав намира израз в **1356 публикации. В реферирани и индексирани издания са реализирани 456 публикации.** Отбелязва се и значителен брой **цитирания** – 776; **ПФ** - публикационната активност на академичния състав на преподавателите на е чрез **общо 3252** публикации, от които 292 в индексирани и реферирани издания, а от тях 24 са в чужбина. От общ брой цитирания 2935 цитиранията във Web of Science и Scopus са 1318. Като се имат предвид тези данни, може да се констатира, че ПН 1.3 е с висока публикационната активност на преподавателите – **общо за акредитирания период публикациите в ПН са 6165, средно по 7 публикации на преподавател /от тях в реферирани, индексирани и с импакт фактор издания – 1690, което 41% от всички публикации, а от 1690 публикации - 690 са издадени в чужбина /40% от тези в реферирани, индексирани и с импакт фактор/; отбелязаните цитирания общо са 5476, което е средно по 8 цитирания на преподавател, от тях 47% или 2547 са в световни бази данни. Изнесените данни позволяват да се обобща, че в научноизследователската дейност на преподавателите в ПН 1.3 в ШУ има постижения. Участието на преподавателите в проекти е добро. Темите на проектите са свързани с проблемни сфери на ПН. Публикационната активност на преподавателите от факултетите е висока и е съобразена със спецификата**

на ПН. Активността на преподавателите да публикуват научна продукция в списания с импакт фактор и/или импакт ранг се стимулира чрез допълнителното точкуване в критериите за допълнително материално стимулиране, както и чрез допълнително финансиране на най-добрите. Публикациите на преподавателите от ПН 1.3. в ШУ са разпознаваеми както в национален, така и в международен план. На преподавателите и студентите от ПН е осигурен достъп до научни бази данни.

Констатации за изпълнение на критерий 6.1. в съответствие със стандарт 6 от ESG - част 1 /1-10/: „Има осигурена и непрекъснато развиваща се финансова, материално-техническа и информационна база, необходима за учебно преподавателската, научноизследователската, художествено-творческата и спортна дейности по професионалното направление, както и подходяща среда за дистанционно обучение, ако провеждат такова“

Процесът на обучение в ШУ е обезпечен с необходимите финансови средства, материално-техническа и информационна бази. за провеждане на качествена преподавателска и научно изследователска дейност. Университетът разполага с 36 компютърни лаборатории със специализирано оборудване, осигуряващи процеса на обучение, и до които студентите имат свободен достъп. От тях 5 са изградени през наблюдавания период. За студентите, преподавателите и служителите от ШУ е осигурена възможност за свободен достъп до компютърно оборудване с непрекъснат високоскоростен Интернет. Общата площ на компютърните зали за обучение на студентите в ПН 1.3. е 690 кв.м. Общия брой компютри, които използват студентите от ПН 1.3. в трите корпуса на ШУ са 181. Площта в кв. м на компютърните зали на 100 студенти (средно приравнен брой) е 87,45. Анализът на ЕГ за материално-техническата и информационна база в ШУ показва, че през наблюдавания период е разработен и закупен: софтуер за изготвяне на учебни планове; софтуер за разпределяне на заетостта на преподавателите; софтуер за броя и видове научни проекти; АБ – софтуер за библиотека. Във ФМИ напр. функционира – 7 компютърни лаборатории, базирани на РС; Виртуална катедра по компютинг „Джон Атанасов“ – зала с 21 компютъра; Виртуална лаборатория – с 12 компютъра. През периода са закупени 12 Gigabyte F2A55-DS3 s.FM2. Във ФПН има 2 компютърни лаборатории, 1 семинарна зала оборудвана с 12 компютъра. През периода са закупени, получени чрез дарение и инсталирани ново оборудване и софтуер, с които са оборудвани както компютърните лаборатории, така и 3 специализирани лаборатории и 3 учебни кабинета.

През периода на акредитация е подобрена и материално-техническата осигуреност за научноизследователска дейност на преподаватели и студенти. ЕГ установяват и изграждането на Астрономическа обсерватория, която е открита през 2016 г., и която се разполага върху застроена площ от 200 кв.м. За нормален достъп на хора в неравностойно положение до учебните площи е изграден асансьор в К2; извършен е ремонт в лаборатории и

научно-изследователски лаборатории. Предвид специфичността на обучението във ФМИ и ФПН са изградени: Семинарна зала по дидактика, Специализирана научна лаборатория, Лаборатория по Приложна физика и методика на училищния експеримент и др.

Специфичния характер на обучението в ПН 1.3. в ПФ е наложило изграждането и доусъвършенстването на материално-техническата база с разнообразна учебна инфраструктура, осигуряваща образователния процес: 3 ателиета за скулптура, 2 за живопис, едно по рисуване и графика, 7 кабинета с пиано и аудио лаборатория, учебна кухня, Работилница „Механични технологии“, Лаборатория „Текстилни технологии“, 5 закрити спортни зали с условия за практикуване на спортни танци, аеробика, бойни изкуства и др., 3 зали за фитнес, игрище за хандбал и футбол на малки врати, закрит плувен басейн (отопляем и през зимните месеци), сауна, 7 открити баскетболни и волейболни игрища, зала за тенис на маса, открито затревено футболно игрище, открито игрище за тенис на корт, стена за спортно катерене, Учебен полигон по туризъм, алпинизъм и ориентиране – в кв. Дивдядово, Учебен полигон по туризъм, алпинизъм и ориентиране природен парк „Шуменско плато“.

Паралелно с изградената до момента инфраструктура, ШУ е разработил стратегически план за обновяване и модернизирание на използваната към момента база.

Университетската библиотека е с богато, модерно и високотехнологично оборудване, което отговаря на всички съвременни изисквания. Централната библиотека заема обща площ от 1000 кв.м., като съответно читалнята за студенти е с 52 места и заема площ от 125 кв.м., а читалнята за преподаватели е с 14 места и площ от 30 кв.м. В обобщен план библиотечната площ на 100 студенти от ПН 1.3. е 147,02 кв.м., а общият брой на местата в библиотеката – 91. Наред с това за студентите и докторантите е осигурен достъп до библиотеките на Центъра по русистика (17 работни места), Центъра „Фулбрайт“ (6), Научен център „Преславска книжовна школа“ (8) Прави впечатление, че библиотеката води модерна политика на комплектуване, съобразена с промените на учебните планове, с появата на нови магистърски и докторски програми, с интеграцията между науките, с координацията за избягване на дублетност; с оптимална екземплярност и съотношение между печатни и електронни документи, при съблюдаване на финансова стабилност и ефективност. Библиотеката предоставя за ползване на преподавателите и студентите 297 заглавия текуща периодика, както и автоматизирана библиотечна информационна система. Завършена е дейността по свързване на цялата инфраструктура на Университетската библиотека (УБ) в обща мрежа: модернизирания и разширена е компютърната мрежа както на Централната университетска библиотека, така и на филиалните библиотеки. Автоматизираната библиотечно-информационна система “АБ” регулярно се обновява като до 31.12.2018 г. в основната електронна база данни са въведени 173030 (89253 през 2014 г.) системни записа на библиотечни документи в

електронния каталог, от които 43351 са системни записа на статии и 1690 – на периодични издания. Разработена е технология за ретроконверсия на традиционния каталог в електронен, обхващащ годините преди автоматизацията, за да се постигне ретроспективно разкриване на фонда на библиотеката.

Фондът на библиотеката наброява 305303 единици. От тях за направлението 1.3. Педагогика на обучението по... са 147 577. Новопостъпили библиотечни единици за периода 2014 – 2018 г. **16450 или 5,39%, а по направление 1.3. са 6346.** Използват се 6 лицензирани сървъри, както и е направен абонаментен лиценз за достъп до 18сървъри в системата на образованието.

Библиотечното обслужване на студентите се подпомага от поддържането на онлайн достъп до специализирана учебна и научна литература, а именно: Academic Search Complete, EuropeanViews of the Americas, Green FILE, Health Source: Consumer Edition, Library, Information Science & Technology, Teacher Reference Center, Web of Knowledge, Платформа Elsevier и т.н.

Чрез платформата ISI Web of Knowledge са достъпни базите данни: Web of Science Core Collection (1985-present), BIOSIS Citation Index SM– (1985-present), Current Contents Connect, Data Citation Index, Derwent Innovations Index, KCI – Korean Journals Database, MEDLINE – (1950- present), Russian Science Citation Index, SciElo Citation Index, Journal Citation Reports – (2004-2016), Web of Science with Conference Proceedings, Journal Citation Reports.

Към отделните факултети съществуват факултетски библиотеки в които се поддържат информационни масиви свързани със спецификата на специалностите в конкретния факултет. ЕГ установяват също така, че към съответната библиотеката на всеки конкретен факултет (ПФ,ФМИ, ФХН и ФПН) водещ обучение по ПН 1.3. за нуждите на практическото обучение на студентите е създадена платформа с инструменти, които предоставят с възможности за създаване, редактиране, съхранение и разпространение на дидактически материали и оформянето им в план-конспект. Това осигурява условия за студентите независимо от времето и мястото да конструират своите уроци и да ги споделят с ръководителя на практиката и наставника на съответното учебно заведение.

В ШУ „Еп. Константин Преславски” е изградена **вътрешната информационна система за административно обслужване**, която включва модулите: Кандидатстудентска кампания, Студенти, Учебни планове, Студентски такси, Студентски стипендии и настаняване в общежитие, Преподаватели и Разпределение на учебната натовареност. **Всички модули са уеб базирани**

За оптимизиране на административното обслужване в университета се използват **счетоводна система „Труд и работна заплата“** и програмен продукт **„Човешки ресурси“**.

ЕГ установяват,ч е освен посочените дотук възможности за

информационно осигуряване, университетът разполага и със сладните информационни ресурси:

- **Информационна система за отчитане на публикациите на академичния състав (СОПАС).**
- **Информационна система Проекти (ИСП)** – уеббазирана платформа за систематизиране на проекти.
- **Вътрешна информационна мрежа** – <http://uninet.shu.bg/>, която поддържа следната актуална информация: академичен съвет (подробни протоколи от заседания); Контролен съвет (подробни протоколи от заседания); Разширен ректорски и Стопански съвет; Акредитация; Научноизследователска дейност; Управление на качеството на образованието и академичния състав с подраздели: Инструкции; Анкети; Институционален одит; Работни програми; Анализи и прогнози; Отчети на комисията по качеството, на изпълнението на Работните програми по управление на качеството; Център за кариерно развитие (планове и отчети на дейностите по подпомагане и проследяване на кариерното развитие на студентите и докторантите в ШУ); Университетски проекти по качеството и др.; Учебни програми; Финанси; Номенклатура на делата; Церемониал и др.

В реализираният анализ на ЕГ се посочва, че през периода на акредитация е увеличен и броят на комуникационните канали за информация на студенти и преподаватели – телефони, е-мейли, университетски уеб-портал и пр. Със създаването на профили на ШУ все по-широко се използват възможностите на социалните мрежи Facebook и Twitter, като по този начин се осигурява 24-часов онлайн обмен на информация и обратна връзка с потребителите. Разработена е мобилна версия с най-важната информация от информационния пакет за студенти и с контакти на службите, отговарящи за решаването на студентските въпроси.

По проект BG051PO001-4.3.04-0020 „Модернизиране на Центъра за дистанционно обучение на ШУ чрез въвеждане на съвременни електронни форми на обучение“ университетът е осигурил възможност за работа на студенти и преподаватели с модифицирана платформа за електронно обучение на базата на Moodle <http://cdo.shu.bg/>. В ШУ функционира и Център за електронно обучение. Разработени са и се ползват различни електронно базирани учебни курсове и ресурс.

Констатациите на ЕГ относно материално-техническата база, информационното и административното обслужване на ПН 1.3. Педагогика на обучението по... в ШУ „Еп. Константин Преславски“ са за изградена необходима инфраструктура, която гарантира качествено провеждане на процеса на обучение. Подчертава се също така, че в отделните факултети, които реализират обучение по ПН 1.3. Педагогика на обучението по... материално-техническата база е съобразена със спецификата на направлението.

Констатации за изпълнение на критерий 7.1. в съответствие със стандарт 7 от ESG - част 1 /1-10/: „Институциите имат изградена организация за управление на информацията, свързана с реализацията на обучението по професионалното направление и последващата реализация на завършилите“

В ШУ „Еп. К. Преславски“ е изградена система за събиране и управление на информацията, свързана с реализацията на процеса на обучение и на завършилите студенти. *В съществуващата Система за наблюдение, оценяване, поддържане и управление на качеството на обучението и академическия състав.* В ШУ има разработен софтуерен продукт *Анкети*, който подпомага и ускорява процеса на обработка на емпиричните резултати. През 2009 г. в Центъра за кариерно развитие е разработена и Бланка за обратна връзка с дипломирани студенти, чрез която се получава първоначалната информация за реализацията на завършилите студенти до 6 месеца след семестриалното завършване на образованието им.

За обучаваните студенти в ШУ в т.ч и за студентите от ПН 1.3. Педагогика на обучението по... се поддържа база от данни относно адреса, гражданството, завършено средно или висше образование и т.н. От тези данни се вижда, че напр. в ОКС „бакалавър“ основната част от студентите са на възраст до 25 години, като преобладават жените. В ОКС „магистър“ до 2015 г. преобладават студентите на възраст от 26 до 35 години, а в последните 3 години – тези над 35 г., като превесът е отново в полза на жените, а съотношението не бележи ясна тенденция към увеличаване или намаляване.

Вътрешната информационна система за административно обслужване е в състояние да подаде информация за развитието и успеха на студентите винаги, когато това е необходимо.

Проследяването на студентите и завършилите различни специалности от ПН 1.3. Педагогика на обучението по... за различните факултети е възможно и това ЕГ са установили както на място така и чрез онлайн проведените събеседвания. В различните факултети се наблюдава различна динамика за акредитационния период. Могат да се проследят чрез системата различни фрагменти, както брой обучавани студенти, успех на студентите по отделни дисциплини, завършили студенти, мнения на работодатели и потребители на кадри, работещи по специалността завършили ПН и т.н. От Системата се вижда напр., че във **ФМИ** броят на дипломираните студенти за този период е: 2014/2015 – 25; 2015/2016 – 18; 2016/2017 – 18; 2017/2018 – 17; 2018/2019 – 22; 2019/2020 – 22. Относителният дял на реализиралите се/постъпили на работа/през последните 5 години специалисти е 81,9 %, което е 77 души от общия брой 94 на завършилите, които са дали информация. От тях 66, или 70,2% са започнали работа по специалността си. Сред заетите в друга област има реализирали се в банкови офиси, на административни позиции в сферата на бизнеса и туризма.

За **ФПН** броят на дипломираните студенти в ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ е: 2014/2015 – 42; 2015/2016 – 46; 2016/2017 – 43; 2017/2018 – 33; 2018/2019 – 27; 2019/2020 – 6. 43,06% от дипломираните бакалаври и 73,12% от

магистрите работят в своята професионална област според направените анкети, от които 106, завършили ОКС „бакалавър“ и 81 ОКС „магистър“. Основните работни позиции, на които се реализират студентите от направлението, са: учители в основни и средни училища, служители в частни фирми и служители в държавни институции.

ЕГ констатира, че информацията системата може да подаде във всеки момент и за оценка на преподаването. На въпрос, свързан с цялостната оценка за преподаването в ПН 1.3. Педагогика на обучението по... във **ФХН**, приблизително 40% (38,3%) от студентите са определили, че са им били създадени условия за активно и творческо участие в учебния процес, а 51% от тях, че са получили интересни и много полезни знания.

Повечето от студентите (97,06%) смятат, че дисциплините, които изучават са съобразени с избраната специалност: изцяло (61,77%) или отчасти (35,29%).

Проследяване на реализацията на завършилите студенти също може да се осъществи чрез изградената система. Във **ФХН** 85,23% от анкетираните са отговорили, че вече работят, като 38,64% сред тях са заявили, че работят по специалността си, а 13,64% - че работят в област, близка до своята специалност.

Анонимни анкетни проучвания сред студентите осъществява и ПФ чрез изградената Комисия по качеството. Комисията проучва мнения на преподаватели, работодатели и потребители на кадри. За периода на акредитацията са проведени анкетни изследвания и е проучено мнението на 229 студенти от ОКС „бакалавър“ и 54 студенти от ОКС „магистър“. ЕГ установяват също така, че общо 420 студенти завършили професионалното направление са отговорили на анкетата за завършили студенти. Анкетирани са 27 работодатели и 86 учители-наставници, и 263 учители в качеството им на ментори в проект „Студентски практики – Фаза 1“. От тях 80,61% оценяват участието на студентите от ПН 1.3. Педагогика на обучението по... от **ПФ** с най-високата оценка.

Мнението на студентите от всички факултети водещи обучение в ПН 1.3. Педагогика на обучението по... се проучва и по време на научни форуми, административни заседания, чрез студентския съвет и др.

Във връзка с кариерното развитие на студентите факултетските центрове за кариерно развитие предоставят актуална информация за проведени предстоящи обучения, среща с работодатели, обяви за работа, практически обучения или стажове.

Чрез сайта на съответния факултет информацията е достъпна за всички студенти, преподаватели, потребители на кадри, работодатели.

В организационно – функционален план изградената организация за управление на информацията, свързана както с обучението, така и с реализацията на завършващите, съдейства за оптималното разрешаване на проблемите и оптимизиране на дейността в този план.

Информационното осигуряване на целия процес на обучение в ПН 1.3. се

поддържа както от библиотеките на отделните факултети, така също и от университетската библиотека. Доказателство за това е факта, че от 2009 г. до момента Университетската библиотека притежава лицензиран абонамент, предоставен от МОН, за бази данни от следните информационни платформи: *EBSCO Publishing*, *Academic Search Complete*, *EuropeanViews of the Americas*, *Green FILE*, *Health Source: Consumer Edition*, *Library, Information Science & Technology Abstracts*, *Teacher Reference Center*, *ISI Web of Knowledge Elsevier*, *Science Direct*, *Scopus*, *Mendeley*. Към това може да се добави и тясното сътрудничество с други сродни библиотеки от библиотечната мрежа на страната, в т.ч. Националната библиотека „Кирил и Методий”, различни университетски, научни, специализирани и други библиотеки.

Общият извод, който може да се направи за ПН 1.3. Педагогика на обучението по... в ШУ „Еп. К. Преславски”, относно изградената организация за управление на информацията свързана с реализацията на обучението в направлението и последващата реализация на завършилите е, че факултетите за периода на акредитация са разгърнали дейността си в този план. Системно се проучват постижения на водещи университети от европейското образователно пространство както и извън него. Събира се информация за удовлетвореността на студентите от процеса на обучение в направлението. Проучва се и се анализира мнението на потребители на кадри за теоретичната и практическа подготовка на студентите. Проследява се значително по –подробно жизнения цикъл на студентите, като за целта са изградени електронни информационни системи. Продължава разгръщане дейността на факултетите за по – добра информираност на студентската общност относно възможностите за мобилност на основата на аналогични специалности в други ВУ у нас и в чужбина.

Констатации за изпълнение на критерий 8.1. в съответствие със стандарт 8 от ESG - част 1 /1-10/: „Институциите публикуват ясна, точна, обективна, актуална и лесно достъпна информация за всички дейности, свързани с обучението по професионалното направление“

ШУ „Еп. Константин Преславски“ е публикувал на официалния си сайт и сайтовете на факултетите конкретна, обективна, актуална и лесно достъпна информация за всички дейности, свързани с обучението на студентите ПН 1.3. Педагогика на обучението по... Информацията се ползва както от обучаваните студенти, така и от кандидат-студентите и заинтересованата общност. Създаден е многофункционален уебсайт с цялостна информация за структурата и дейността на университета – актуална информация за университета, неговата мисия, визия, цели и задачи; актуална информация за специалностите и катедрите в университета; данни за политиката по качеството на образованието, актуални данни за преподавателския състав; данни за състоянието на акредитацията на университета, професионалните направления и докторските програми; стратегическите документи на университета; проектна дейност и текущи конкурси по вътрешни проекти на ШУ, Годишни финансови отчети на ШУ, вътрешно университетска

нормативна база: правилници, процедури, системи и др. Установява се, че е осигурена публичност на дейностите на всяко звено на университета, възможност за обратна връзка, PR и контрол върху точността и актуалността на информацията. Уебсайтът е разработен на два езика – български и английски език, а архитектурата му е изградена на модулен принцип и предоставя възможност за вграждане на специализирани уеб страници с интерактивни материали. ШУ има своя страница във Фейсбук, чрез която най-важната информация бързо попада в социалните мрежи и постига обществен резонанс.

Факултетите от ПН 1.3. Педагогика на обучението по... ФМИ, ФПН, ПФ и ФХН на електронните си страници редовно актуализират и популяризират информация, свързана с образователната и научноизследователската дейност на преподаватели и студенти, с преподавателския състав, с възможностите за международна мобилност, с научни инициативи и академични новини. Информация се предоставя на регионални и национални медии, за информационни рубрики на интернет-страниците на държавни институции и партньорски организации.

На официалния сайт на университета и факултетите е публикувана и цялата необходима информация за кандидат-студентите в ПН 1.3. Педагогика на обучението по... На сайта на университета в раздел „Прием“ кандидат-студентите получават актуална информация за всички стъпки по кандидатстване и записване за обучение в съответната специалност. Дейности в тази насока реализира и университетското звено Център за кандидатстудентска подготовка, информация, реклама, както и публикувания Кандидатстудентски справочник.

Публично оповестената информация очертава целият „жизнен цикъл“ на студента в образователната институция - от приема, през процеса на обучение – система, правила, изпитни процедури и пр. до дипломиране и възможности за кариерно развитие. За Регистъра на действащите и прекъснали студенти на МОН също се предоставя актуална информация за динамиката на студентското състояние в специалностите от ПН.

В плана на информационна практика на Шуменския университет и факултетите, обучаващи студенти в ПН са налице и данни за периодичното публично обявяване на актуална информация, свързана с промени в правилата и условията за обучение, нови квалификационни форми и магистърски програми, продължаващо обучение, перспективи за професионална реализация. Във ФПН през 2019 г. е организиран „Ден на отворените врати“. Практика във ФМИ и ФПН е ангажирането на преподавателския състав в специалностите от ПН 1.3. с дейности и прояви, осигуряващи за студентите специализирана и профилирана информация относно възможностите им за реализация – осъществяват се регулярни контакти и съвместни дейности с работодатели и представители на потребителите на кадри от територията на региона. Ежегодно се провеждат Дни на отворените врати. Подробна информация за възможностите за

практика и професионална реализация на студентите от ПН се предоставя чрез Кариерния център на ШУ.

Важно е да се отбележи, че информационната програма на ШУ е в резултат и от проучването на мнението на новоприетите студенти – тенденцията е, че те се информират за обучението в различните специалности на ПН предимно от виртуалното пространство. За периода на акредитация най-популярния източник за информация е интернет страницата ШУ и Факултетите – 35% от новоприетите студенти в ПН 1.3. са получили информация за предлаганите специалности и възможности за обучение от интернет.

Информационните ресурси на ШУ и факултетите предлагат на обществеността и актуална информация относно резултатите от научната и творческата дейност на преподаватели и студенти, участието им образователни и научноизследователски проекти, академични форуми у нас и в чужбина, публикационна активност. Художествено-творческите и спортни постижения на преподаватели и студенти от ПН в **ФХН** се популяризират на национално и международно ниво - през отчетния период са проведени множество изложби и концерти в България (Балчик, Смолян, Варна, Стара Загора и др.), а също в Турция, Русия, Румъния, Сърбия, Испания и др.

ФМИ и **ФПН** популяризират участия на студенти и преподаватели в научни конференции, студентски научни сесии и форуми, онлайн форуми; публикации в специализирани списания, в научни трудове на наши и чужди университети; участие в национални и международни проекти за повишаване квалификацията на млади преподаватели и научни работници. Творческите изяви и дейности са обект на популяризиране от самото ВУ, както и чрез научни издания като: *Acta Scientifica Naturalis*, *Acta Pedagogica Naturalis* и др.

За популяризиране творческите дейности на студентите са ползват средствата за масова информация и социални мрежи и медии - Facebook, уебсайт на ШУ. В ШУ „Еп. К. Преславски” е осигурена възможност за публикуване на научни трудове, монографии, учебни пособия, автореферати и др. Финансирането на участия в конференции и други форуми се осъществява от ВУ и основното звено.

Информационната дейност на ШУ и факултетите включва и активи, свързани с мобилността на студенти и преподаватели от ПН 1.3. Чрез специализиран раздел от официалната страница на висшето училище и на факултетите се предлага информация за програма Еразъм+, договорите за двустранно сътрудничество, условията и сроковете за кандидатстване и възможностите за реализиране на мобилности от студенти и преподаватели. Организирант и се провеждат поне два пъти в годината информационни срещи по договорите и възможностите за реализиране на мобилност. От 2017 г. се организирант седмици на програмата, като всеки ден е отреден за популяризирането ѝ сред студентите и преподавателите от отделните ОСЗ. На ниво катедри, както и в рамките на редовните занятия, студентите се

информират за възможностите на програмата и се насочват към подходящи университети и организации.

Констатации за изпълнение на критерий 9.1. в съответствие със стандарт 9 от ESG - част 1 /1-10/: „Институциите извършват регулярен мониторинг (преглед) и актуализиране на учебните програми, съобразно еволюцията на научните знания и технологии, при обучението по професионалното направление

В ШУ, съобразно съществуващата система за управление и мониторинг на качеството на образователния процес – СНОПУКОАС, са разработени, приети и огласени са правила за преглед на програмите – *Процедурата за разработване и актуализиране на учебната документация*. Основна форма на мониторинг са провежданите вътрешно институционални одити, които в съответствие със Системата за наблюдение, оценяване, поддържане и управление на качеството на образованието. Констатира се, че в наблюдавания период са проведени **9 вътрешноинституционални одита**, *регулярно два пъти в годината /април и октомври-ноември/, свързани с преглед на учебната документация, с установяване на нейното съответствие с утвърдените стандарти, с нейната актуалност и коректност*. Получените данни се анализират, като в съответствие с това се ревизира учебната документация. Административното ръководство на четирите акредитирани факултета и учебните комисии към тях осъществяват наблюдение върху: актуалността на учебните програми и необходимостта от обновлението им; качеството на преподаване в контекста на съвременните изисквания за модерно образование; студентското мнение за качеството на знанията, получавани по време на обучението, както и съдържанието на учебните програми, учебните планове и методите на преподаване. Всички предложения за актуализации на програми, учебни планове, информация, събрана от анкетни проучвания, се обсъждат на ниво катедра, факултет, а в зависимост от проблематиката и на ниво университет. Набелязаните мерки за подобряване на качеството се записват в протоколите от заседанията на КС, ФС и АС. За наблюдавания период в ПН 1.3. на ШУ са актуализирани **2944 документа** (2744 учебни програми и 200 учебни плана).

В ПН 1.3. на ШУ се отделя внимание и на мнението на студентите и на потребителите на кадри за качеството на образователния процес и перспективите за професионална реализация. Периодично се проучва и мнението на студентите за качеството на получените знания, съдържанието на учебния план, учебните програми и методите на преподаване. *Доказателство за това са представените анкети за проучване на студентското мнение за качеството на обучение от акредитираните факултети: подадените данни от факултетите са за 502 анкетирани студенти*. Мнение за професионалната подготовка са дали и **263 студенти**, участвали в проект Студентски практики – Фаза 1, **общо анкетирани 765**. Резултатите от анкетно проучване показват, че повече от 60% от тях оценяват обучението по отделните дисциплини като много добро и в съответствие с

избраната специалност, тъй като придобиват необходимите практически умения, затвърждават теоретичните знания, изясняват си неясноти. Повече от 50% част от анкетираните студенти смятат, че текущият контрол стимулира системната подготовка и помага за поставяне на по-обективни оценки. Студентите одобряват използваните методи на преподаване. Около 85% от анкетираните студенти в ПН 1.3. смятат, че се създават условия за активно и творческо участие в учебния процес, че се поднасят интересни и полезни знания. Над 60% от анкетираните студенти мислят, че обучението, което получават ги подготвя за бъдещата професия в голяма степен. Повече от 80% от всички анкетираните очакват, че в резултат на полученото висше образование ще намерят бърза и ефективна реализация на пазара на труда.

В ПН 1.3. се проучва се и мнението на потребители на кадри. Представените данни от факултетите показват, че е проучено и *анализирано мнението на 70 потребители на кадри* чрез анкети за качеството на знанията и уменията, получавани при обучението на студентите в специалностите от ПН. Реализирани са анкетни проучвания и на 86 учители-наставници за ПН 1.3., които имат пряко наблюдение върху теоретичната подготовка на студентите и уменията им да прилагат наученото в реална педагогическа среда. Представените данни от ФХН, ФМИ и ФПН за участие на представители на бизнеса и професионалните организации в изготвянето и актуализирането на учебните програми и учебни планове, са за 53 души, от които 25 учители-наставници. В изпитни процедури и държавни изпити са включени 36 потребители на кадри. За качеството на образователния процес, свързан с подготовката на студентите от ПН 1.3., свидетелстват и получени положителни референции от работодатели. Може да се обобщи, че според повечето от анкетираните работодатели, студентите от ПН 1.3. имат необходимите знания, умения и компетентности в съответствие с изискванията на образователната среда и могат успешно да упражняват своите умения в реален работен процес.

Мониторингът на успеваемостта на студентите в ПН 1.3 е част от отговорността на ръководителите на бакалавърските специалности и магистърските програми и преподавателите, участващи в обучението. На равнище факултет успеваемостта се контролира от заместник-декан по учебната работа. Инспекторите от сектор „Студенти“ проследяват студентското положение на всеки обучаващ се студент. Съществува електронна система за проследяване на студентската информация. В електронната система за управление на студентската информация в ШУ всеки студент вижда актуалното си студентско положение. Регулярно се подава информация към МОН за броя на действащите, прекъсналите, отстранените и броя на дипломираните студенти. За наблюдавания период студентите от бакалавърските специалности и магистърските програми от ПН 1.3. в ШУ показват тенденция за повишаване на успеваемостта. Може да се обобщи, че мониторингът, прегледът и обновяването на учебните планове и програми са елементи на ефективно управление на обучението на студентите в ПН 1.3

Целта на тези процедури е постигането на високо качество на образователната дейност. Събира се, анализира се и се взема под внимание обратна информация от студенти и работодател. Анализът на динамиката в средния успех в отделните ОКС за ПН 1.3., представен от ЕГ показва запазване или леко повишаване на успеваемостта на студентите.

Констатации за изпълнение на критерий 10.1. в съответствие със стандарт 10 от ESG - част 1 /1-10/: „Институциите извършват планирани дейности за самооценяване и външни оценки на всички учебни програми по професионалното направление“

Като външна форма за ШУ за оценяване на качеството на обучението са процедурите за институционална и програмна акредитация на бакалавърски, магистърски и докторски програми в ПН 1.3. и за САНК, осъществени по определените от НАОА критерии. Информацията за оценките от институционалната акредитация, оценките на акредитираните програми и процедурите за САНК е публично достъпна както на уеб сайта на НАОА, така и на официалната интернет-страница на ШУ в рубриката „Акредитация“. На национално ниво Постоянната комисия по педагогически науки (ПКПН) при НАОА на свое заседание от 08.07.2014 г. (Протокол № 13) дава програмна акредитация на ПН 1.3. Педагогика на обучението по... на ШУ – ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“, редовна и задочна форми на обучение, с **оценка 9,09** и **срок на валидност 6 години**. Определя капацитет за ПН 1.3. **1900** студенти в редовна и задочна форма на обучение – **1500** за ОКС „бакалавър“, **400** за ОКС „магистър“ и формулира четири препоръки, като три са срочни (две със срок 2015 - № 3 и № 4 и една 2017 - № 2), една е с ежегодно отчитане.

Подготовката на документацията по акредитационните процедури в ШУ протича съобразно всички разработени вътрешноинституционални документи на ВУ. За изпълнение на решението на НАОА във **ФМИ и ФПН** са създадени комисии и разработени *Програми от мерки за отстраняване на констатираните слабости и изпълнение на задължителните препоръки*, приети на заседания на факултетните съвети през 2014г. Съобразно План-графика за САНК и приетите от Акредитационния съвет процедури на основание *Правилника за дейността на НАОА* по разкрита процедура за САНК на ШУ на 21.06.2018 г. и въз основа на писмо от НАОА с изх. № 877/05.07-2018 относно изискуем доклад за изпълнение на препоръките от предходна акредитация на ПН 1.3. в ШУ, е формирана комисия за разработване на документация по процедурата. На заседание на АС на ШУ през 2018г. докладът е приет. Акредитационният съвет при НАОА, въз основа на Доклад на Постоянната комисия за САНК по изискуемия доклад на ШУ, приет на 20.09.2018 г., на заседание от 11.10.2018 г. (Протокол № 17) утвърждава Доклада на ПК за САНК относно САНК по изпълнение на препоръките, формулирани в решението на ПКПН от 08.07.2014 г. (Протокол № 14) при програмна акредитация на ПН 1.3. за ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ в ШУ. Акредитационният съвет констатира, че ШУ е изпълнил препоръки № 2, № 3, № 4 и изпълнява препоръка № 1 (с ежегодно отчитане). След решението от 2018

г. на АС на НАОА в ПН 1.3. при ШУ продължават дейности по изпълнение на препоръките, съобразно годишния *План-график за програмна акредитация и САНК на професионалните направления и докторските програми на ШУ*. Приети са с решения на ФС на **ФМИ** и ФС на **ФПН** комисии за изготвяне на Доклад за изпълнение на препоръки за САНК на ПН 1.3., като е формирана общоуниверситетска комисия за изготвяне на общ за ПН 1.3. **Доклад** за изпълнение на задължителните препоръки за 2019 г. Докладът е приет за **ФМИ, ФПН, ПФ и ФХН** на заседания на ФС и е утвърден за **цялото ПН 1.3.** с решение на **АС на ШУ (Протокол № РД-05-15/ 28.06.2019)**. В следствие на предприетите мерки и дейности е нараснал броят на студентите и докторантите, осъществили мобилност по програма **Еразъм+**, по двустранни договори, участия в международни проекти и научни форуми; увеличен е броят на участията на студенти и докторанти в НИП, образователни проекти, научни форуми и публикационна дейност; актуализирани са учебните планове и програми с увеличена педагогическа практическа подготовка на студентите (2015); през 2017 г., съгласно *Наредба за държавните изисквания за придобиване на професионална квалификация „учител“, Наредба за приобщаващото образование, Наредба за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти*, са приети нови учебни планове на специалностите от ПН 1.3., в сила от учебната 2017-2018 г. ,актуализирани са действащи и са разработени нови учебни програми с акцент върху педагогическата практическа подготовка; разширен е достъпът на студентите до веб-базирани научни и образователни продукти в резултат на увеличените веб-базирани дигитални ресурси на **УБ** и на **Центъра за електронно обучение**, на електронните платформи на образователни проекти по програма Еразъм+, на информационния масив от учебници, учебни пособия и други учебни материали в сайта, както и научни издания; обогатени са възможностите за виртуална комуникация между преподавателите и студентите чрез използване ресурсите на сайта на ШУ, електронни пощи, социални мрежи и веб-базирани платформи.

През периода 2014-2020 г., са направени **шест** други **външни оценки** на ПН 1.3. на университетско равнище: Институционална акредитация през 2015 г. с оценка **8,92** и срок от **пет** години, като в състава на ЕГ участва представител на европейска образователна институция - Ректор на университета в Шедлъце – Полша. С решение на Акредитационния съвет от 27.02.2019 г. ШУ получава институционална акредитация с оценка **9,12** за срок от **шест** години; Институционален САНК - Акредитационният съвет на НАОА констатира, че ШУ е изпълнил препоръки № 1 - № 5, формулирани в решението на Акредитационния съвет от 02.04.2015 г. при институционална акредитация с обща оценка **8,92**. *Направени са общо **три външни оценки**, вкл. за **ПН 1.3.** като направление в четири факултета в ШУ.* На факултетско равнище за **ФМИ**: през периода във **ФМИ** преминава успешна акредитация на **три** ПН: 4.5. Математика, 4.6. Информатика и компютърни науки, 3.8. Икономика. Акредитирана е **докторска програма (ДП) „Методика на обучението по**

математика и информатика“ в ПН 1.3. Педагогика на обучението по... към **ФМИ**, с оценка **9,35 за шест** години. Във **ФМИ** през периода са акредитирани успешно още една ДП в ПН 4.6. Информатика и четири ДП в ПН 4.5. Математика. *Направени са общо една външна оценка на докторска програма в ПН 1.3., три външни оценки на други ПН във ФМИ, пет външни оценки на пет ДП в други две ПН на факултета – общо 9 външни оценки за ФМИ.*

Във **ФПН** са реализирани **четири** външни оценявания от НАОА във връзка с процедури за програмна акредитация на ПН: три от тях са за ПН 4.3. Биологически науки, 3.9. Туризъм и 6.2. Растителна защита и една процедура за начална акредитация на ПН 4.4. Науки за земята. Акредитирани са **2 ДП в ПН 1.3. Педагогика на обучението по...: „Методика на обучението по география“**, с оценка **9,40**, срок **6** години и „Методика на обучението по химия и опазване на околната среда“, с оценка **9.15**, срок **6** години. Проведени са още **4** оценяващи процедури във връзка с акредитация на ДП в други ПН.. През периода във **ФПН** са преминали успешно **6** процедури на **САНК**, като **една от тях е за 1.3. Педагогика на обучението по...** Направени са **общо шест** външни оценки по процедура по САНК за **шест** ПН към **ФПН** – общо **16** **външни оценки за ФПН**. Всички акредитационни процедури в ФМИ и ФПН са приключили успешно. В **Педагогически факултет (ПФ)** е проведена процедура по Акредитация на докторски програми в ПН 1.3 Педагогика на обучението по... за **шест години** – с решение на ПК по ПНСД на НАОА, Протокол №24/27.12. 2016 г. въз основа на следните оценки: Методика на обучението по музика – **9,42**; Методика на обучението по изобразително изкуство – **9,35**; Методика на обучението по техника и технологии – **9,22**; Методика на обучението по физическо възпитание и спорт – **9,23**. Във **Факултет по хуманитарни науки (ФХН)** са осъществени акредитации в **4** професионални направления 2.1. Филология, ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“, 2.2. История и археология, ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“, 2.4. Религия и теология, ОКС „бакалавър“ 3.5. Обществени комуникации и информационни науки, ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“. Специфична форма за външна оценка са българските и международните класации на висшите училища, вкл. **Рейтинговата система за висшите училища в България (РСВУБ)**. В последните години класирането на ПН 1.3. на ШУ в РСВУБ е следното: 2014 г. – 4 място, 2015 г. - 6 място, 2016 г. – 6 място, 2017 г. – 5 място, 2018 г. - 4 място, 2019 г. – 5 място, 2020 - 2 място.

В *Система за наблюдение, оценяване, поддържане и управление на качеството на обучението и на академичния състав* и в *Наръчник по качеството на образованието* е предвидено цялостно вътрешно оценяване на специалността минимум **два** пъти за периода на акредитация – при подготовка на самооценяващ доклад за САНК и при подготовка на акредитационната документация. ШУ осъществява планирани дейности за самооценка и за външни оценки на учебните планове и програми в няколко направления. Проведени са **10** вътрешноинституционални одити с участието на студенти, докторанти, потребители на кадри чрез кръгли маси, референции, становища. Друга форма на мониторинг е анкетирането, което

обхваща всички заинтересовани страни.. За проследяването напредъка в ПН 1.3. процедурите за вътрешна оценка и самооценка на качеството на работата се осъществяват планово и регулярно на следните равнища: катедрено – КС; факултетно – ФС и ФККО; университетско – АС, УККО; Комисии по акредитация на факултетско и университетско равнище.

Със заповед РЗ-10-2609 от 18.12.2018 г. е назначена комисия за разработване на обобщен Доклад-самооценка за акредитация на ПН 1.3. Педагогика на обучението по... към **ФМИ, ФПН, ПФ, ФХН** към ШУ. С решение на ФС на четирите факултета са утвърдени комисии за подготовка на документацията за програмна акредитация на ПН 1.3.. Докладът-самооценка за акредитация на ПН 1.3. е обсъден в Университетската комисия по акредитация и утвърден от АС на ШУ (Протокол № РД-05-12 от 28.06.2019).

*Брой на оценените специалности в ПН 1.3. ОКС „бакалавър“ – 18, ОКС „магистър“ – 14, като във **ФМИ** са 3 бакалавърски и 3 магистърски, във **ФПН** – 7 бакалавърски и 3 магистърски., в **ПФ** – 4 бакалавърски, 6 магистърски, във **ФХН** – 4 бакалавърски и 2 магистърски. През учебната 2018/2019 година е разкрита и започва обучение по нова специалност ОКС „бакалавър“ във **ФМИ** „Икономика и математика“. През учебната 2019/2020 г. са разкрити и започва обучение по две нови специалности в ОКС „бакалавър“ - една за **ФМИ** „Информационни технологии, информатика и математика“ и една за **ФПН** „Педагогика на обучението по природни науки“.*

В резултат на препоръките от външни оценки: Институционален САНК, Институционална акредитация, програмна акредитация и САНК на ПН 1.3. са претърпели промяна: 17 специалности ОКС „бакалавър“ и 14 ОКС „магистър“.

В ПН 1.3. се събира и анализира информация за конкурентната вътрешна (в страната) и външна (извън страната) среда. Налице е познаване на основни характеристики на обучението по ПН 1.3. в останалите български университети, в които се обучават студенти по него и съпоставяне в съвременен план (прилики и различия/специфики). Анализите, които се правят в ПН 1.3. са на ниво: държавни институции - резултати от акредитационни процедури (НАОА), *рейтингови* позиции на ПН 1.3. (МОН), регистър на действащи и прекъснали студенти (МОН), сайтове на университети, реализация на възпитаници, удовлетвореност от образователната им подготовка работодатели. За проучване на сходни, аналогични и съвместими бакалавърски и магистърски програми и потенциала им при оформянето на образователната политика на факултетите и обучаващите катедри се използват данните в Интернет-пространството-сайтовете различни институции и други ВУ, на Националния център за информация и документация, Регистъра на действащите и прекъсналите студенти на МОН; сайта на НСИ. Използват се и академичните взаимодействия на преподавателите с колеги от други университети по линия на участие в научни журита, научни форуми или академичен обмен.

Осъществява се перманентен анализ на конкурентната среда, който

включва обсъждане на представянето на ПН в други ВУ по образователни степени и форми на обучение, на учебните планове и друга учебна документация, препоръки на работодатели и студенти и др. Към момента в България сходни специалностите в ПН се предлагат във ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“; ПУ „Паисий Хилендарски“; ЮЗУ „Неофит Рилски“, град Благоевград; АМТИИ – гр. Пловдив; СУ „Св. Климент Охридски“; РУ „Ангел Кънчев“; Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – Бургас, НСА „В. Левски“, НМА „П. Владигеров“, Тракийски университет – гр. Стара Загора. Редовно се проучва спецификата на пазара на труда и възможностите за реализация на студентите, изследват се изискванията към квалификационния профил на специалистите с образование в сферата на управлението. Резултатите са предмет на периодично обсъждане на заседания на КС и ФС и се вземат предвид при изграждането на **стратегията за развитие на ПН като цяло**. Взетите решения от ВУ се съобразяват и с мултиетническият характер на региона и интересите на обучаваните студенти По отношение на бъдещите тенденции, ресурс за допълнително привличане на кандидат-студенти има реализирането на политиката на ШУ за изследване на състоянието на конкурентната среда в контекста на новите образователни политики и динамиката на пазара на образователни услуги. Чрез сравнението на учебната документация на ПН 1.3. в ШУ с тази на другите ВУ у нас, са открити общите и специфичните характеристики на отделните специалности в различните ВУ. Политиката за интернационализация на ШУ е насочена към предлагане на учебни планове, позволяващи осъществяване на мобилност в чужбина и избор на подходящ университет. За тази цел, към 2019 година, ШУ има сключени **56** международни двустранни договори с чуждестранни висши училища и **64** двустранни договори и партньорства, осигуряващи участието на академичния, административния състав, студентите и докторантите в международна мобилност по програмата „Еразъм+“, като **22** от тези договори са с код „**Education**“ и са пряко насочени към студентите от ПН 1.3. Педагогика на обучението по... Като член на European University Association (EUA); Balkan Universities Association (BUA) и Eurasian Universities Union (EURAS) ШУ полага усилия за създаване на мрежи от съвместни изследователски и образователни програми.

Във ВУ съществува Система за получаване на информация и поддържане на обратна връзка, която включва: набиране на информация за реализацията на завършилите с оглед на качеството на професионалната, теоретическа и практическа подготовка; набиране и съхраняване на информация от различни работодатели. Има доказателства за утвърден интерес към специалностите от ПН 1.3. във **ФМИ, ФПН, ПФ и ФХН на ШУ**, От анкетираните **283** студенти, завършващи специалностите в ПН 1.3., **76,4%** от бакалаврите и **94,44%** от магистрите са удовлетворени от завършването на специалността в ШУ. Конкретна информация за периода на реализация на завършилите студенти дават резултатите от анкетно проучване на Центъра за кариерно развитие, реализирано със **120** завършили студенти от ПН 1.3., като

относителният дял на започналите работа до 2 години от дипломирането е **98%**, в това число **22,10%** от анкетираните са започнали работа преди да се дипломират. Получените резултати сочат, че студентите от ПН 1.3. имат необходимата професионална подготовка и скоро след завършването висок процент от тях започват да работят по специалността. Във **ФПН** при анкетиране на **27** работодатели от институции, в които работят кадри, завършили специалности от ПН е установено: **92,59%** смятат, че студентите завършили ШУ „притежават основни познания в професионалната област и необходимата подготовка за пълноценна професионална реализация”. При анкетиране на **29** ментори-наставници по проект: **78,24%** от мненията са, че завършващите студенти са подготвени теоретично и придобитите във ВУ знания от практиканта по специалността, са достатъчни за провеждане на практика в реална работна среда.

В състава на комисиите за семестриални и държавни изпити участват представители на базовите институции, в които студентите провеждат своята практика. Привличат се водещи специалисти от практиката (учители и директори) за практическите дисциплини. Мнението на представителите на базовите институции се взема под внимание като информация и оценка за предварителната подготовка на студентите и тяхното представяне като практикуващи по ПН 1.3. с цел усъвършенстване на процеса на практическата им подготовка. В състава на комисиите за семестриални и държавни изпити се канят преподаватели от други висши училища и потребители на кадри. На основание чл. 45 от *Закона за висшето образование* и на *Правилника за структурата и организацията на процеса на обучение в ШУ* (чл. 67, чл. 68, чл. 69, чл. 70) във връзка с провеждането на държавни изпити и защиты на дипломни работи, в Държавните изпитни комисии участват изследователи, потребители и водещи специалисти с богат практически опит. Представителите на бизнеса, образователни и културни институции се канят на публични защиты на дипломни работи, като по този начин обществеността получава информация за разработките и постиженията на студентите в различните факултети. При провеждане на **Стажантската практика** базовият специалист е член на изпитната комисия за провеждане на Държавния практико-приложен изпит. В наблюдавания период при провеждането на изпитни процедури в ПН 1.3. са участвали **55** представители на бизнеса, на външни организации и институции, като например във **ФПН** **16** представители на бизнеса са участвали в изпитни процедури и държавни изпити в ПН 1.3. в ролята си на хонорувани асистенти, консултанти, рецензенти на дипломни проекти и магистърски тези.

В ПН 1.3. се полагат необходимите усилия за усъвършенстване на цялостния процес на организиране на обучението на студентите, в т.ч. във връзка с направените препоръки след предишната акредитация и след САНК. Има доказателства, че направените препоръки са обсъждани на заседания на ФС на **ФМИ, ФПН, ПФ и ФХН**, както и при актуализирането и приемането на нови учебни планове и програми и при приемане на годишни планове и

отчети за НИД на ниво КС и ФС. В резултат от направената препоръка от Постоянната комисия по САНК в началото на следакредитационния период (2015 г.) учебните планове на специалностите от ПН са актуализирани в посока увеличаване часовете за практическа подготовка на обучаваните. Промените намират отражение в приетите през 2017 г. нови учебни планове на специалностите от ПН 1.3. Педагогика на обучението по... в сила от академичната учебна 2017/2018 г. (Протокол №РД-05-7/31.03.2017).

SWOT анализ

на професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по..., област на висше образование 1. Педагогически науки, в ШУ „Еп. Константин Преславски“

Силни страни:

- обучението на студентите за ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ в ПН 1.3 Педагогика на обучението по... в ШУ се провежда при отчитане на съвременните изисквания за придобиване на ОКС;
- ВУ извършва системна и многоаспектна дейност, свързана с мониторинга и поддържане на качеството на образованието;
- системно се проучват мненията на студенти и потребители на кадри;
- практическото обучение на студентите във факултетите е осигурено с необходимата документация и обвързано със сключени договори със съответните институции за провеждане на хоспитиране, текуща педагогическа и стажантска практика, както и теренни практикуми;
- разписана и публично оповестена е система за провеждане на изпитните процедури за всички специалности и магистърски програми от ПН;
- обучението в ПН се извършва от квалифициран преподавателски състав с доказана компетентност в съответната научна област;
- студентите и преподавателите от ПН участват активно в научноизследователска и проектна дейност;
- преподавателите в ПН имат висока публикационна активност, включително в индексирани и реферирани издания, както и цитируемост.
- в ШУ функционира система от правила и дейности за стимулиране на мотивацията и активната позиция на студентите в процеса на обучение;
- за подобряване качеството на процеса на обучение и администриране се проучва и анализира мнението на студенти (новоприети, обучаващи се и завършващи), потребители на кадри, учители-наставници и преподаватели;
- ШУ „Еп. Константин Преславски“ и ПН 1.3. Педагогика на обучението по... разполагат с достатъчна материално-техническата и информационна база, съвременна и активно ползвана от студенти и преподаватели за обучение и оценяване на постиженията и квалификацията.

- осигурен е достъп до световни бази данни и онлайн научни платформи;
- чрез различни форми и средства ШУ предлага актуална и обективна информация за свързаните с ПН 1.3. образователни, научно-творчески и административни дейности, полезни за кандидат-студенти, студенти и заинтересована общественост;
- създадени са условия за популяризиране постиженията на студенти и преподаватели на национални и международни научни форуми;
- в информационната програма на ШУ са включени всички налични ресурси – административни звена, преподаватели, студенти, електронни ресурси и лични срещи;

Слаби страни:

- не са актуализирани всички учебни програми според установения стандарт в във ФХН;
- малък е броят на факултативните учебни дисциплини, от които студентите могат да избират в ПФ;
- в някои учебни планове (Специалност „Педагогика на обучението по техника и технологии“ и „Педагогика на обучението по музика“) хорариумът на дисциплината хоспитиране е включен в дисциплината Текуща педагогическа практика;
- все още недостатъчен брой на мобилностите във факултетите;
- не са налице достатъчно данни за постъпилите на работа по специалността завършили студенти;

Възможности:

- за оптимизиране на образователния процес в електронна среда;
- за по-висока проучвателна дейност на конкурентната среда, особено при сътрудничеството с чуждестранните ВУ.

Заплахи:

- не се констатират.

В резултат на констатациите за резултатите от извършеното оценяване и обсъждането, проведено на **05.04.2021 г. (Протокол № 07)**, членовете на Постоянната комисия, на основание чл. 88а, ал. 5, т. 1 от ЗВО и чл. 38, ал. 2 от ПДНАОА, гласуваха оценки по критериите за програмна акредитация на професионално направление по десетобалната система в съответствие с чл. 79, ал. 1 на Закона за висшето образование.

След обобщаване на резултатите от гласуването, в съответствие с приетите от Акредитационния съвет на НАОА „Правила за гласуване на процедури за акредитация и оценяване на проекти“, Постоянната комисия по педагогически науки и социални дейности взе следното **РЕШЕНИЕ**:

1. Дава програмна акредитация на професионално направление 1.3.

Педагогика на обучението по..., област на висше образование 1. Педагогически науки, в Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“ на основание обща оценка: 9,15 (девет цяло и петнадесет стотни) за следните образователно-квалификационни степени:

Педагогически факултет:

ОКС „бакалавър“ – редовна и задочна форма на обучение:

1. Педагогика на обучението по музика;
2. Педагогика на обучението по техника и технологии;
3. Педагогика на обучението по изобразително изкуство;
4. Педагогика на обучението по физическо възпитание.

ОКС „магистър“ – редовна и задочна форма на обучение:

1. Музикална педагогика;
2. Иновации в технологичното обучение и предприемачество;
3. Педагогика на обучението по визуални изкуства – Дизайн;
4. Педагогика на обучението по визуални изкуства – Графичен дизайн;
5. Педагогика на обучението по визуални изкуства – Графика и графична комуникация;
6. Педагогика на обучението по визуални изкуства – Живопис;
7. Физическо възпитание и спорт в училище.

Факултет по хуманитарни науки:

ОКС „бакалавър“ – редовна и задочна форма на обучение:

1. Педагогика на обучението по история;
2. История и география;
3. Педагогика на обучението по български език и история;
4. Педагогика на обучението по български език и руски език.

ОКС „магистър“ – редовна и задочна форма на обучение:

1. Краезнание;
2. Чуждоезиково обучение (английски език).

Факултет по математика и информатика:

ОКС „бакалавър“ – редовна и задочна форма на обучение:

1. Педагогика на обучението по математика и информатика;
2. Математика и информатика;
3. Икономика и математика;
4. Информационни технологии, информатика и математика;

ОКС „магистър“ – редовна и задочна форма на обучение:

1. Педагогика на обучението по математика;
2. Педагогика на обучението по математика и информатика;
3. Педагогика на обучението по информатика и информационни технологии;

Факултет по природни науки:

ОКС „бакалавър“ – редовна и задочна форма на обучение:

1. Педагогика на обучението по биология и химия;
2. Педагогика на обучението по биология и физика;

3. Педагогика на обучението по химия и опазване на околната среда;
4. Педагогика на обучението по география и биология;
5. Биология и химия;
6. Биология и физика;
7. География и биология;
8. Педагогика на обучението по природни науки;

ОКС „магистър” – редовна и задочна форма на обучение:

1. Методология на обучението по химия и опазване на околната среда;
2. Дидактика на биологията и здравното образование;
3. География и интерактивно образование.

2. Срокът на валидност на акредитацията е до следващата програмна акредитация съгласно чл. 81, ал. 2 на ЗВО и Графика за акредитация на професионалните направления.

3. Определя капацитет на професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по..., област на висше образование 1. Педагогически науки, в Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“, както следва:

- за ОКС „бакалавър“ – 1 300 студенти в редовна и задочна форма на обучение;
- за ОКС „магистър“ – 600 студенти в редовна и задочна форма на обучение.

Общо за професионалното направление – 1 900 студенти.

Постоянната комисия по педагогически науки и социални дейности формулира следните **препоръки**:

1. Да се актуализира учебната документация за професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по..., като:

- се приведат в съответствие учебните програми във ФХН с установения стандарт на университета. *Срок: януари 2022 г.*
- се увеличи броят на факултативните дисциплини във Факултета по педагогика. *Срок: юни 2022 г.*

2. Да се приведат в съответствие със спецификата на ПН 1.3. Педагогика на обучението по... наименованията на бакалавърските специалности: „История и география“, „Математика и информатика“, „Икономика и математика“, „Биология и химия“, „Биология и физика“ и „География и биология“. *Срок: юни 2022 г.*

3. Да се създадат условия за оптимално използване възможностите на електронното обучение за подпомагане на самостоятелната работа на студентите, съобразно правилата на ВУ. *Срок: юни 2022 г.*

4. Да се увеличи броят на дейностите, насочени към стимулиране на студентите за реализиране на студентски мобилности. *Срок: постоянен*

5. Да се активизира дейността за събиране на информация за кариерното

развитие на завършилите студенти от професионалното направление. *Срок: постоянен*

Общата словесна оценка в съответствие с получената числова е: пълно съответствие.

**Председател на ПКПНСД: .....
(проф. д-р Сийка Чавдарова-Костова)**